

Mare

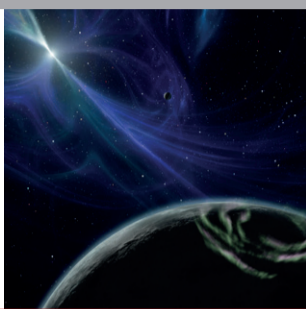
'Dit wordt gewoon
fucking episch'

Pagina 11

'Er staat bijna nooit:
jij moet dood', aldus
dreigbrieven-expert

Pagina 3

Rond neutronensterren
zou zich water (=leven?)
kunnen bevinden

Pagina 7

Academische wereld gaat
gebukt onder censuur en
andere *campus madness*

Pagina 9

Bang voor de Brexit

Wat zijn de gevolgen van de Britse afscheiding voor de wetenschap?

Hoe bereiden Leidse wetenschappers zich voor op de naderende Brexit? *Mare* maakte een rondgang. 'We zitten te worstelen.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Het is alsof je een ledemaat verliest', zegt Robert Tijssen, onderzoeker bij het Centre of Science and Technology Studies (CWTS).

'De EU raakt een groot deel van de kennisinfrastructuur kwijt. Groot-Brittannië is een van de beste onderzoekslanden ter wereld. Als je naar de statistieken kijkt, zitten ze altijd in de top vijf. En ze zijn onlosmakelijk verbonden met het Europese kennissysteem.'

De Brexit komt steeds dichterbij. De Britse universiteiten zijn onlosmakelijk verbonden met Europa, maar wat er precies gebeurt met die jarenlang zorgvuldig opgebouwde netwerken als de Britten Europa verlaten, is nog onzeker.

Maar zelfs binnen die onzekerheid moeten universiteiten anticiperen op, mogelijk grote, gevolgen voor de academische wereld. 'The point of no return ligt ergens in het voorjaar', zegt Tijssen. 'Dan wil je, als Brexit echt komt, van tevoren je zaakjes wel geregeld hebben.'

Wat zijn de mogelijke scenario's? Wat merken Leidse wetenschappers ervan, en hoe bereiden ze zich erop voor?

Gaat de geldkraan dicht?

Nature publiceerde een paar maanden na het Brexit-referendum, in 2016, al enkele mails waaruit bleek dat Britse wetenschappers expliciet uit subsidieaanvragen werden geweerd door hun collega's op het vasteland. Volgens *The Guardian* krijgen Britse aanvragen nu al steeds minder subsidies toegekend vanuit de EU.

'Er worden geen nieuwe projecten vanuit Engeland gecoördineerd, terwijl zij dat in het verleden heel veel hebben gedaan', zegt LUMC-hoogleraar en stamcelon-

derzoeker Christine Mummery. 'De Engelsen die ik ken, van wie het project afloopt, dienen geen nieuwe aanvraag in als coördinator. Ze krijgen niemand mee. Ik denk dat ze het even hebben opgegeven tot er duidelijkheid is.'

'Je hoopt dat je collega's kunnen blijven meedoen', zegt Hubertis Irth, wetenschappelijk directeur van het Leiden Academic Centre for Drug Research. 'Maar een coördinator moet wel lid zijn van een EU-stad. Dat is ook logisch: Europese projecten zijn uitermate competitief en niemand zit te

wachten op een vertrekkend project-lid, want dat brengt complicaties mee. Het is alleen administratief: niet collegiaal of inhoudelijk.'

Moeten we wel of niet met Britten blijven samenwerken?

Europese wetenschappers die geld willen aanvragen van een Europees onderzoeksproject staan daarom voor een dilemma: doen ze dit met, of zonder Britse partners? Dit is een discussiepunt, zegt Mummery. 'We zijn bezig met een aantal nieuwe aanvragen, maar we zitten te worstelen: wat gebeurt er als we Engelse collega's includeren? Zal dat een negatieve invloed hebben, of niet? We weten niet wat de status is.'

Sterrenkundige Alessandro Patrino (zie pagina 7) was van plan een beursaanvraag bij de European Research Council (ERC) te schrijven samen met onderzoekers van Oxford. Door het vooruitzicht van een Brexit, koos hij toch voor een Duitse universiteit.

Mummery: 'Toch schrijven we ook een aanvraag mét Engelse partners, want de Britse regering heeft

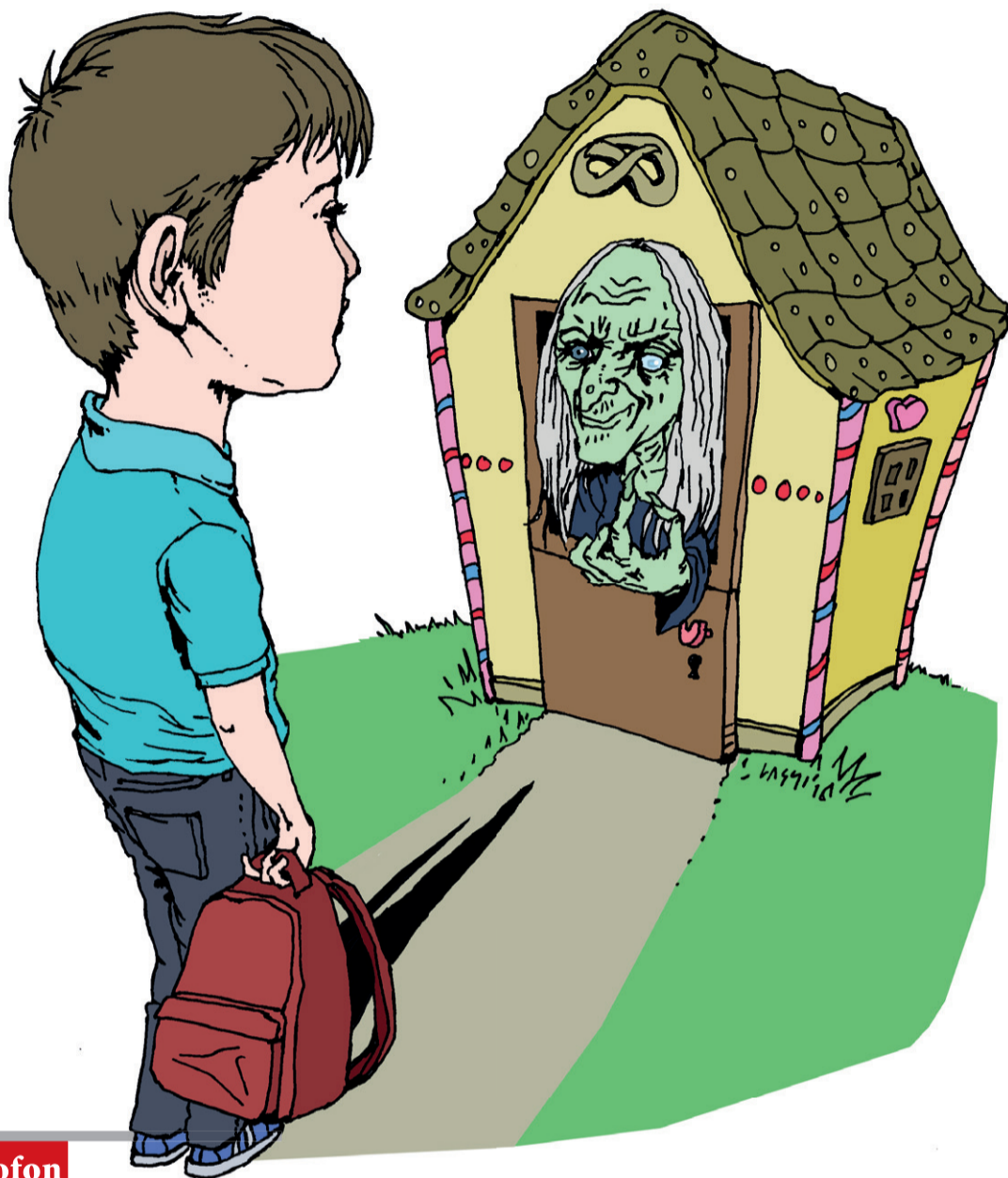
beloofd alle "schulden" te dragen: als een project is goedgekeurd vóór de Brexit, zal de Engelse regering het overnemen. Je ziet nu dat veel Britten een EU-aanvraag binnen proberen te halen omdat ze denken dat ze garantie hebben dat het zal voortduren.'

Hoe moet het dan verder?

Zowel Europese industrieën als universiteiten werken op grote schaal samen met het Verenigd Koninkrijk. Dat is nu makkelijker gemaakt door Europese kaderprogramma's waarin subsidies, contracten en intellectueel eigendom goed vastliggen. Een Brexit zorgt voor rompslomp, denkt Tijssen. 'Nu is het allemaal contractueel met één penningstreek geregeld, maar na de Brexit moet over alles opnieuw worden onderhandeld.'

> Verder lezen op pagina 6

Peperkoeken studiehuisje

DOOR BART BRAUN Goed nieuws, jongens! Er is een controle geweest van de universiteitskranen, en 98 procent van de kranen is helemaal brand-schoon en je krijgt geen, we herhalen: géén spinnengiftyfus als je eruit drinkt. Acht-en-negentig procent! Geweldig, toch? Wat zijn we toch lekker excellent en hygiënisch, met elkaar!

En die twee procent kranen die wel, nou ja, net ietsje minder zijn dan de andere kranen, daar wordt dus keihard aan gewerkt. Het hersteltraject wordt gemonitord, en als dat – zoals iedereen verwacht – succesvol is verlopen, dan delen we roze koeken uit. Maar die zijn niet zo belangrijk, die twee procent. Want 98 is meer dan twee, dat weet u toch ook wel?

Wat zegt u? U wilt liever helemaal geen spinnengiftyfus, en geen Russisch roulette spelen met uw darmen? U wilt dat we de betrokken kranen dicht draaien, of u in elk geval vertellen om welke kranen het gaat?

Ja, nee, kijk.

Dat kan natuurlijk niet zomaar.

Achter zo'n kraan zit een heel team van mensen. De schoonmakers, de bazin van de schoonmakers, de loodgieter, de kranenfabrikant, het waterleidingbedrijf. Die doen allemaal hun stinkende best om te zorgen dat u goed water uit de kraan krijgt, en dat lukt dus vrijwel altijd. Goed hè? Als we zomaar zouden vertellen dat er iets mis is met zo'n kraan, dan drinkt niemand er meer uit. En dan verliezen sommige van die kraanmensen misschien wel hun baan. Dat moeten we niet willen met zijn allen.

U vindt dat misschien een beetje raar, maar wij hebben die regeling niet zo verzonnen, hoor.

De universiteit valt onder het hoger onderwijs, en daar werkt het al jaren zo. De Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) keurt opleidingen goed of af (zie pagina 4), maar welke opleidingen onvoldoende scoorden, dat is geheim. Achttienjarige vwoertjes moeten de belangrijkste keuze uit hun leven maken, maar de informatie die ze daarvoor nodig hebben wordt met de mantel der liefde bedekt.

Tientallen, misschien wel honderden van hen vinken een studie aan waarvan de opleiding zelf, de universiteit of hogeschool die het aanbiedt en de NVAO donders goed weten dat 'ie niet goed genoeg is. Massaal worden ze het peperkoeken studiehuisje ingelokt, zonder dat ze te horen krijgen dat er achter de schermen paniekerig een hersteltraject loopt dat waarschijnlijk, maar niet per se, succesvol zou zijn.

En laten we wel wezen, een of twee weekjes koortsig aan de schijterij, dat stelt niks voor vergeleken met een verkeerde studiekeuze.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Melle Peters (stagiair) m.t.peters@umail.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Monica Preller · Marit de Roij · Benjamin Sprecher ·
Susan Wichgers
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukker Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-
voorzitter) · Dr. Hans Vollaard (secretaris) · Maxim Allaart ·
Asel Arynbaeva · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter ·
Marlou Grobben · drs. Malou van Hintum · mr. Folkert
Jensma · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m
juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd
krijgen door €35 over te maken op IBAN
NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden
(o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en
vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres
te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het
studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending
redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272.
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende
nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag
16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

‘Hoort ze bij jou?’

Samen met mijn oom loop ik het woonzorgcentrum waar mijn opa woont binnen. In de huiskamer zit hij niet. We vinden hem ergens achter in een gang, waar hij kromgebogen over zijn rollator in zichzelf staat te mopperen.

‘Kijk eens wie hier is!’ zegt mijn oom nogmaals. Mijn opa kijkt op. Aan de andere kant van de lange gang lijkt hij niet meer dan een klein figuurtje. We lopen naar hem toe. Hoewel we dichterbij komen, blijft hij even klein en breekbaar. In niets herken ik de sterke, trotse man die op zijn 75e verjaardag op zijn handen ging lopen om te laten zien dat het verstrijken der jaren op hem geen invloed had.

‘Kijk eens wie er op bezoek komt’, zegt mijn oom een derde keer. Mijn opa kijkt hem vragend aan. Dan lijkt hij mij pas te zien.

‘Hoi opa’, zeg ik. Hij kijkt me lang aan, maar uit zijn blik spreekt geen enkele vorm van herkenning. Hij richt zijn aandacht weer op mijn oom. ‘Ik weet niet wie dat is, André. Hoort ze bij jou?’

Mijn hart breekt een beetje. Ik wist dat dit een keer zou gebeuren, maar op de klap was ik niet voorbereid.

‘Dat is Marit, jouw oudste kleindochter!’ probeert mijn oom nog. Mijn opa kijkt me weer aan. ‘Ik herken haar echt niet’, zegt hij, meer tegen zichzelf dan tegen André. ‘Wat stom van me dat ik dat niet meer weet.’ Ik kan zien dat hij zich schaamt. We proberen hem mee te nemen naar de huiskamer om hem daar even gezelschap te houden, maar hij is boos op ons en op zichzelf en hij wil niet mee. Hij wil niets meer. We laten hem achter in een hoekje van het gebouw.

Terwijl we van hem weglopen denk ik terug aan de man die hij ooit was. Aan de ontelbare ochtenden dat hij me meenam naar het station om daar urenleng naar treinen te kijken, waar ik als peuter volmaakt gelukkig van werd.

‘Mensentrein! Spullentrein! Mensentrein!’ Aan de uitpuilende mappen waarin hij al mijn rapporten, verhaaltjes en werkstukken zorgvuldig bewaarde. Aan de keren dat ik in de Efteling een uur met hem in de rij stond om in de Python te gaan en we na afloop gewoon weer achteraan aansloten.

Ik denk ook aan de angst die hij altijd had om dement in een verpleeghuis weggestopt te worden. ‘Een lichamelijke ziekte kan ik wel hebben, als ik maar nooit geestelijk aftakel.’ Dat schrikbeeld zat hem zo hoog dat hij eens in de paar jaar een euthanasieverklaring tekende. Daar heeft hij nu niets aan, omdat een dementerende zijn verklaringen niet kan herbevestigen. Dat hij mijn oma en het verzorgend personeel dagelijks vraagt om euthanasie doet daar niets aan af. ‘Wil je koffie of thee?’ vraagt mijn oma hem als er iemand op bezoek komt. ‘Ik wil euthanasie’, gromt hij dan.

Toen hij een halfjaar geleden negentig werd twijfelden mijn zusje en ik wat we op de kaart moesten zetten. Nog vele jaren? Dat wensten we hem bepaald niet toe. Ik geloof dat we hem uiteindelijk enkel een fijne dag hebben gewenst. Die had hij toen af en toe nog. Nu niet meer.

Mijn oom en ik lopen de huiskamer nog even in. Een oudere dame, eveneens dementerend, neemt me nieuwsgierig in zich op. ‘Kennen wij elkaar niet?’ vraagt ze. Dat klopt. Ik heb haar weleens gesproken bij eerdere bezoeken aan mijn opa. We schudden elkaar de hand. ‘Hoe heet je ook alweer? Iets met Ma...’

‘Marit’, help ik haar.

‘En je studeert Russisch, toch?’ Ik knik.

‘Zie je wel! Ik weet het nog.’

MARIT DE ROIJ is student geschiedenis en Russische studies

Mensen

Vingerafdrukken van taal

Forensisch psycholoog onderzoekt dreigbrieven

Scène uit *Manhunt: Unabomber*. Acteur Sam Worthington (links) vertolkt de rol van Jim Fitzgerald die de terrorist Ted Kaczynski, gespeeld door Paul Bettany, verhoort.

Margaret Diekhuis-Kuiper onderzocht dreigbrieven. Bij een combinatie van verwardheid en haat moet je alert zijn, ontdekte ze.

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Gonna fucking do it. (...) Tomorrow at 10:05 I will open fire at the university of Leiden', schreef een student in oktober 2015 op het internetforum 4chan. De volgende ochtend stonden er politieagenten in kogelwerende vesten bij verschillende faculteiten. Die avond werd een student opgepakt op Caterna. De jongen, die volgens zijn advocaat aan een lichte psychose leed, kreeg later een taakstraf van 180 uur.

'Eerder was er geen methode om dreigberichten te bestuderen en de serieuze eruit te filteren. En ieder bericht beoordelen is enorm tijdrovend en niet doelmatig', vertelt Margaret Diekhuis-Kuiper (1964), forensisch psycholoog, die vorige week promoveerde op een onderzoek naar voorspellende kenmerken in dreigbrieven. 'In 2013 maakte de politie bekend dat er alleen al aan tweets elke dag 35.000 dreigberichten voorbijkomen.'

In 2010 volgde Diekhuis-Kuiper de post-masteropleiding *Forensic Linguistics* aan de Hofstra University in New York. 'Ik kreeg college van James Fitzgerald', vertelt ze. In de Netflix-serie *Manhunt: Unabomber* is te zien hoe hij in de jaren negentig met zijn taalkennis de afzender van verschillende dodelijke bombrieven probeerde op te sporen. 'Volgens Fitzgerald kun je met *forensic linguistics* een soort vingerafdruk vormen. Een concreet kader ontbrak echter nog. Dat besloot ik met mijn onderzoek te ontwikkelen.'

Ze onderzocht 450 dreigbrieven, bijna de helft e-mails, uit de periode 1999-2015. 'Ik heb bij het Openbaar Ministerie (OM) benadrukt hoe relevant het is om dreigbrieven te kunnen duiden. Voor het OM is het natuurlijk ook belangrijk om te weten hoe serieus iemand is in z'n bedreigingen. En voor de NCTV, AIVD en de politie is het belangrijk om kenmerken te kunnen duiden waarvan mogelijk een dreiging uitgaat.'

Veel brieven bevatten geen strafbare bedreigingen. 'Dus niet: jij moet dood. En ook geen vagere doodsbreiging, of een instrumentele

dreiging: voor morgen elf uur willen we een miljoen, anders gaat de minister-president eraan. Maar een niet-strafbare boodschap kan wel degelijk intimiderend zijn: ik zag hoe laat je gisteravond je lamp uitdeed. Of: ik zag je weer zitten, in je rode blouse.'

Die niet-strafbare brieven bleken vaker afkomstig te zijn van mensen die blijven schrijven. 'Dat was nog niet bekend. Deze brieven hebben ook vaker een incoherent karakter. Ontbrekende werkwoorden, veel neologismen, de overtuiging dat de schrijver achtervolgd wordt of afgeluisterd, via een implantaat in de hersenen. Met dit onderzoek weten we beter wat we kunnen verwachten van de schrijvers van dreigbrieven. Bij die herhaalde bedreigingen, is het bijvoorbeeld verstandig om de wijkagent of een hulpverlener in te schakelen, om te kijken of het wel goed gaat met iemand.'

Diekhuis-Kuiper formuleerde achttien variabelen die getoetst werden in de brieven. 'Dreigen met suicide, maar ook of iemand analytisch schrijft, aan de hand van voegwoorden. En de mate waarin het woordje

"ik" voorkomt', somt ze op. Verwardheid bleek dus samen te hangen met de kans dat een persoon herhaald brieven gaat schrijven. Verwardheid in combinatie met haat kwam ook uit haar onderzoek naar voren. 'Die kenmerken zijn dus relevant voor de duiding, opsporing, berechting en preventie', zegt ze. 'De combinatie van verwardheid en haat zegt iets over de kans dat iemand daadwerkelijk geweld gaat plegen. Daarbij moeten we dus alert zijn. In zo'n geval kun je beter een recherchepsycholoog of een forensisch psycholoog inschakelen.'

Mensen die overgaan tot actie, doen dat niet per se zoals ze aankondigden in hun brieven. 'Zo kiezen mensen uiteindelijk eerder een persoon die niet beveiligd wordt als doelwit. Mark Chapman, de moordenaar van John Lennon, had bijvoorbeeld meerdere mensen op zijn lijstje. John Lennon was het gemakkelijkst bereikbaar.'

Haar onderzoek focuste op personen uit het zogenoemde Rijksdomein. 'Daaronder vallen bewindslieden, Kamerleden en leden van het Koninklijk Huis. Het zijn publieke personen, die onder het Stelsel Be-

waken en Beveiligen vallen, dat werd ingevoerd na de moord op Pim Fortuyn in 2002. In die periode werden er ontzettend veel dreigbrieven gestuurd, wat natuurlijk invloed heeft op het publieke debat. Dat vormt een risico voor de democratische rechtsorde. Als bewindspersonen hun mening niet meer openlijk kunnen verkondigen, ontstaat zelfcensuur, maar het is ook een bedreiging voor de continuïteit en integriteit van de openbare orde.'

'Ze wil dat het onderzoek wordt voortgezet voor andere domeinen. 'Als het dezelfde resultaten oplevert, moet je dan valideren. Bedreigingen van gewone burgers, bijvoorbeeld in stalkingszaken, zijn immers ook heel ernstig. Wanneer de persoon die de buurman bedreigt, de daad bij het woord voegt, heeft dat alleen minder nationale impact, dan wanneer minister-president Rutte vermoord wordt.'

M.L. Kuiper, *Het woord en de daad. Kenmerken van dreigbrieven en de intenties waarmee ze geschreven werden*. Boom criminologie, 172 pgs. €29,50

Frutti di Mare

Een consult via WhatsApp

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Wij zijn er voor de lichtere problemen. Als je nerveus bent voor een sollicitatie of gedoe hebt in je relatie, en het daar gewoon even over wil hebben', zegt Manon Kaptein (23). Een paar maanden geleden studeerde ze af bij de master child and adolescent psychology aan de Universiteit Leiden. Ze zoekt nog een baan. Intussen heeft ze zich aangesloten bij Talk Buddies: een groep bijna en net afgestudeerde psychologen, voor hulp bij lichte psychische klachten, via WhatsApp. Vooralsnog hoeft ze niet tijdens elke dienst in actie te komen. 'Maar als iemand contact zoekt, sluit ik mezelf meteen op, op mijn kamer, om me volledig op het gesprek te focussen.'

Het platform is opgericht door Selim Nuijten (30). Zelf heeft hij geen achtergrond in de psychologie, hij is afgestudeerd aan de HAS Hogeschool in Den Bosch. 'In mijn omgeving zag ik mensen die bij een psycholoog liepen, met wie ze geen klik hadden', vertelt hij. 'Intussen

zag ik ook dat afgestudeerde psychologen moeilijk aan de bak komen. Ik vind het leuk om oplossingen te vinden, dus ik dacht: misschien kan ik dat wel combineren.'

Kathleen Ramalho (32) is ook een van de Talk Buddies. 'Ik was met psychologie gestart aan de Universiteit Leiden, maar op een gegeven moment ben ik gaan reizen. Inmiddels heb ik mijn studie naast een fulltime baan weer opgepakt, aan de Open Universiteit.' Ze is nu bezig met haar scriptie. 'Via Talk Buddies kan ik alvast wat ervaring opdoen in deze richting.'

Na een gratis kennismaking kost een consult twintig euro per uur. Een stuk minder dan het gemiddelde uurtarief van een psycholoog: zo'n zeventig euro. 'Betalen gaat gewoon via iDEAL', vertelt Nuijten. 'Het idee is om het zo simpel mogelijk te houden.'

'WhatsApp maakt het laagdrempelig om een gesprek te beginnen', ervaart Ramalho. 'En als mensen toch liever willen

bellen, kan dat ook via WhatsApp.'

Kaptein mist het rechtstreekse contact overigens wel. 'Soms moet ik wel wat explicieter doorvragen: en hoe voel je je daarbij? Aan de telefoon merk je dat nog een beetje aan iemands stem. Ik vraag ook altijd wat mensen van mij verwachten. Alleen luisteren, of ook meedenken?'

'De ene cliënt wil vooral veel weten over de psychologische achtergrond van z'n problemen, de ander wil gewoon z'n hart luchten', zegt Ramalho. 'Elk gesprek is superanders.'

'Als iemand echt in een heftige depressie zit of kampt met een serieus trauma, verwijzen we mensen door', zegt Nuijten. Een keer merkte Kaptein dat er wat serieuze somberheid doorschemerde. 'Toen heb ik wel geadviseerd om naar de huisarts te stappen, als die somberheid aanhield. Verder kan ik natuurlijk niet zeggen wat iemand moet doen. Wat voor de een werkt, werkt voor de ander juist niet.'

Ramalho probeert mensen altijd wat

handvatten mee te geven. 'Oefeningen om te werken aan een laag zelfbeeld, bijvoorbeeld. En iemand die één keer een paniekaanval had gehad, vroeg zich af waarom hij het eigenlijk eng vond om naar diezelfde plek terug te gaan. Toen hij dat wat beter begreep, kon hij er beter mee omgaan.'

Momenteel zijn er zeven Talk Buddies. 'Het hangt ervan af hoe het allemaal gaat lopen, maar psychologiestudenten kunnen altijd een berichtje sturen', zegt Nuijten. 'Het liefst zou ik uiteindelijk een database maken, zodat iedereen kan kiezen uit heel veel verschillende mensen. Die klik is namelijk belangrijk.'

Nieuws

Meeste studies goed

Van de 112 universitaire studies die vorig jaar onder de loep van opleidingskeurmeester NVAO lagen, zijn er 108 goedgekeurd. Twee studies kregen een onvoldoende, en van twee werd de keuringsaanvraag ingetrokken (zie ook pagina 2).

We kennen in Nederland vrijheid van onderwijs, dus iedereen mag lessen geven als 'ie daar zin in heeft. Maar het onderwijs waar belastinggeld aan wordt uitgegeven, moet aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen, en daarom moeten studies af en toe een oké-stempel, een 'accreditatie' krijgen. Dat doet de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

Diezelfde club gaat ook over de goedkeuring van nog op te starten nieuwe studies: voegen ze wat toe, zit het curriculum stevig genoeg in elkaar? Vorig jaar dienden dertig universitaire studies een aanvraag voor zo'n toets in. Zestien daarvan slaagden in een keer, aan de goedkeuring van negen andere studies verbond de NVAO extra voorwaarden.

Te Beest even terug

Willem te Beest gaat per 1 februari in de Raad van Bestuur van het Leids Universitair Medisch Centrum zitten. Te Beest zat twaalf jaar in het College van Bestuur van de Universiteit Leiden, en is eigenlijk al sinds mei met pensioen. Hij zal tijdelijk de taken waarnemen van LUMC-bestuurslid Henk Gerla, die aan de slag gaat bij de Leidse verzekeraar Zorg & Zekerheid. Het LUMC verwacht binnen een half jaar een echte opvolger voor Gerla te hebben gevonden.

Schaatskampioen

Student Lisa van der Geest heeft afgelopen zaterdag het Open Nederlands Kampioenschap op natuurijs gewonnen. In de wedstrijd van tachtig kilometer op de Weißensee in Oostenrijk versloeg ze in de sprint Clarissa van Maaren en Aggie Walsma. Vorig jaar won Van der Geest al de Alternatieve Elfstedentocht op de Weißensee. Afgelopen woensdag lukte het haar niet om die titel te prolongeren. Ze viel uit met krampt.

Niet-hospiteeraanbod

Studentenhuisvester DUWO lanceerde afgelopen maand een nieuw landelijk platform om studentenkamers te vinden: ROOM. Op room.nl staan zelfstandige en onzelfstandige woonruimtes, kamers dus, waarvoor je niet hoeft te hospiteren. Woningen worden toegewezen op basis van inschrijftijd. Dit systeem vervangt Studentenwoningweb (SWW) waarmee DUWO sinds 2011 samenwerkte.

Ruim zestien duizend studenten hebben hun SWW-account inmiddels omgezet en daarnaast heeft ROOM ook al ruim zestienhonderd nieuwe aanmeldingen. Het aanbod waarvoor je wél moet hospiteren is ook nog altijd op de website van DUWO te vinden.

'Van ontgroenen naar vergroenen'

Vrijdag 2 februari staat de verwarming in verschillende universiteitsgebouwen een paar graden lager, vanwege Warmtetriendag, om aandacht te vragen voor de CO₂-uitstoot. Wie aan een warme trui niet genoeg heeft, of die is vergeten, kan tussen elf en twee uur warme chocolademelk krijgen in het Van Steenis, Gorlaeus, KOG, Wijnhaven, Pieter de la Court en het Lipsius. Bij Minerva gaan ze intussen voor een écht groen drankje volgens het *Leidsch Dagblad*: boswandeling.

De vereniging organiseert een hele Week van de Duurzaamheid, onder het motto 'van ontgroenen naar vergroenen', met komende zaterdag een fietsactie bij Hudson's Bay. Tussen twaalf en drie uur kunnen voorbijgangers op een fiets springen, waarmee elektriciteit wordt opgewekt.

Ombudsman tegen angstcultuur

Raad twijfelt over effectiviteit vertrouwenspersonen

De universiteitsraad vindt dat de sociale veiligheid op de universiteit moet verbeteren en wil dat er een ombudsman komt voor het personeel. Die is er nu alleen nog voor studenten.

DOOR VINCENT BONGERS De raad is geschrokken van de problemen met de sociale veiligheid bij het Leiden Institute for Area Studies (LIAS) en het instituut Pedagogische Wetenschappen. Bij het LIAS heerst 'een cultuur van angst, intimidatie, wantrouwen en onveiligheid' en bij pedagogiek was sprake van een 'ronduit verziekt werkklimaat'.

Het duurt vaak lang voordat dit soort incidenten en conflicten op de radar van universitaire vertrouwenspersonen verschijnen. En er zijn bij de raad twijfels over de mogelijkheden die vertrouwenspersonen hebben om effectief in te grijpen als het ergens misgaat.

De raad heeft dan ook een notitie met vragen over de universitaire vertrouwenspersonen naar het college van bestuur gestuurd. Belangrijk is het regelen van de veiligheid

van een melder na het indienen van een klacht. Raadsleden 'ontvangen duidelijke signalen dat de vrees voor negatieve gevolgen nog steeds een drempel is voor studenten en medewerkers om zich tot de diverse functionarissen te wenden', aldus de notitie. De raad wil dan ook weten op welke manier de veiligheid en de rechtsbescherming van een klager wordt gegarandeerd.

De raadsleden zijn voorstander van de komst van een ombudsman voor medewerkers. 'Dat is een zeer wenselijke maatregel omdat er dan naast de informele en vertrouwelijke vertrouwenspersonen ook een formele, onafhankelijke en onpartijdige ingang bestaat', schrijft de raad. 'Een vertrouwenspersoon staat naast de klagende partij en behartigt diens belangen, terwijl een ombudsfunctionaris een onafhankelijke neutrale derde is die tussen partijen kan staan en kan bemiddelen.'

De raad had er in december al bij het college op aangedrongen dat er iemand zou langgaan bij de instituten en faculteiten om te praten met de werknemers over de werksfeer. Dat zag het college niet zitten.

Van Ijzendoorn weigerde 'zwijgcontract'

Hoogleraar pedagogiek Rien van Ijzendoorn zou door de universiteit gevraagd zijn een overeenkomst te tekenen, waarin staat dat hij zich 'zal onthouden van commentaar, in welke vorm ook, op de onderzoeksprestaties en -resultaten van medewerkers van de Universiteit Leiden'. Dat vertelde hij zaterdag in een interview met *de Volkskrant*.

Het 'zwijgcontract', zoals de krant het noemt, volgde na een blog waarin Van Ijzendoorn kritisch uithaalde naar het onderzoek van een oud-collega van de Universiteit Leiden. Hij weigerde de tekenen.

De Universiteit Leiden liet in een reactie aan *De Volkskrant* weten geen mededelingen te doen over individuele werknemers, maar 'legt uiteraard geen enkele beperking op ten aanzien van de vrijheid van het academische debat'. Rector magnificus Carel Stolker reageerde nog op de kwestie rond het 'zogenaamde zwijgcontract' via Twitter: 'Dit conflict gaat totaal niet over vrijheid van spreken, maar over veilig werkklimaat en over hoe colle-

ga's binnen een instituut in harmonie met elkaar omgaan. Daarover gaat het, en niets anders.'

Afgelopen zomer schreef *Mare* al dat Van Ijzendoorn in een intern geëldt rapport geadviseerd werd 'zo spoedig mogelijk' te vertrekken ('Hoogleraren pedagogiek moeten weg', 15 juni 2017). Samen met twee andere hoogleraren zou hij verantwoordelijk zijn voor de jarenlange verziekte werksfeer en angstcultuur op het instituut Pedagogische Wetenschappen. Eind juni werd bekend dat hij tot zijn pensioen in mei 2018 niet op zijn werkplek zou terugkeren, en beschikking kreeg over een 'overleg/sprekkamer buiten het instituut'.

Momenteel is er nog onenigheid over of hij na zijn pensioen promovendi mag begeleiden, zegt hij in het *Volkskrant*-interview. Ook zijn nieuwe werkplek komt ter sprake, op een andere faculteit. De rangschikking van zijn boeken klopt niet meer, dankzij de verhuizers, en hij heeft te weinig stoelen, waarover hij een zaak is gestart bij de geschillencommissie. MWV

Verover een promotieplek

De rechtenfaculteit komt met een nieuw programma waarin masterstudenten zich kunnen voorbereiden op een promotieplek. En die PhD hoeft helemaal niet in Leiden te zijn.

De faculteit Rechten is bezig met ontwikkelen van een traject voor studenten en medewerkers die geïnteresseerd zijn in een academische carrière. 'We gaan mensen helpen om een voorstel voor te bereiden waar zij een promotie-

plek mee kunnen veroveren', zei Larissa van den Herik, de portefeuillehouder onderzoek van het rechtenbestuur, maandag tijdens de faculteitsraadsvergadering. 'Het gaat om een programma voor reguliere masterstudenten, maar het is ook bedoeld voor medewerkers die hier gestudeerd hebben en die bijvoorbeeld een onderwijsaanstelling voor een jaar krijgen aan de faculteit.'

Opvallend is dat de begeleiding niet per se is gericht op het verkrij-

gen van een promotieplek aan de universiteit Leiden. 'Het kan ook een positie elders zijn', aldus decaan Joanne van der Leun.

Personelsraadslid Gert Jan Geertjes zag wat dat betreft nog wel een punt van aandacht: 'Het is lastig als je instituten laat beslissen over instromers in zo'n programma. Die hebben belang bij een goede aanwas, goede aio's, voor hun eigen instituut. Als er twee prima kandidaten zijn, dan is de verleiding groot om diegene te kiezen die het

dichtst ligt bij de kennis van het eigen instituut.'

Van den Herik vond dat de instituten in staat moeten zijn om het eigenbelang te overstijgen. 'We moeten in het belang van de student denken. We zeggen top te zijn in Leiden. Als we dat ook echt zijn, dan durf je dit te doen. De reflex is dat je toppers graag wil behouden. Maar dat is niet de juiste reflex. Dat universiteiten dit mogelijk maken moet de sfeer in de hele wetenschappelijke wereld zijn.' **VB**

‘Dit rapport is halfbakken’

Raad boos over slecht onderzoek naar studieadviesing

De universiteitsraad kraakt een onderzoek van het college van bestuur naar het functioneren van studieadviseurs. Het ontbreekt aan input van studenten en van de studieadviseurs zelf.

DOOR VINCENT BONGERS Eind 2015 stelden studentenpartij ONS en personeelspartij UB een notitie over studieadviseurs op. Aanleiding waren klachten van studenten, onder andere bij de rechtenfaculteit, over studieadviseurs. Er zouden bijvoorbeeld lange wachttijden zijn.

De raad vroeg het college van bestuur toen om een onderzoek naar de studieadviesing op de universi-

teit. Het college gaf het universitaire onderzoekscentrum ICLON opdracht om een enquête te doen. De resultaten werden maandag tijdens de universiteitsraad besproken.

Volgens het college blijkt dat er geen ‘specifieke knelpunten naar voren komen’ uit het onderzoek. Ook is het aantal studieadviseurs ten opzichte van het aantal studenten van 2011 tot 2017 toegenomen.

De raad is echter niet blij met hoe het onderzoek is aangepakt. ‘We zijn hier niet tevreden mee’, zei Bart van der Steen van FNV Overheid. ‘Eigenlijk is onze reactie aan het college in een zin samen te vatten: “Waarom sturen jullie ons dit rapport?”

Volgens Van der Steen heeft het college aan de faculteitsbesturen ge-

vraagd naar het functioneren van de studieadviesing. ‘Aan de adviseurs zelf is niets gevraagd. Er is echt een kans gemist om vast te stellen wat de ervaring op de werkvloer is. En welke ideeën daar leven om te komen tot verbeteringen.’

Vertegenwoordigers van de studieadviseurs spreken regelmatig met elkaar in het zogeheten STAP-overleg. Binnenkort vergadert STAP met de directeur academische zaken Marcel Vooijs over de rapport waar de studieadviseurs zelf ook niet tevreden over zijn. De studieadviseurs zelf willen niet in *Mare* over het rapport geciteerd worden. Het onderzoek is niet bij alle faculteiten op dezelfde manier uitgevoerd. Soms zijn de vragen door bestuurders

beantwoord. Bij andere faculteiten is er dan wel weer veel input van studieadviseurs geweest. Wat vooral ontbreekt is een onderzoek naar de afnemer van de diensten, namelijk de student.

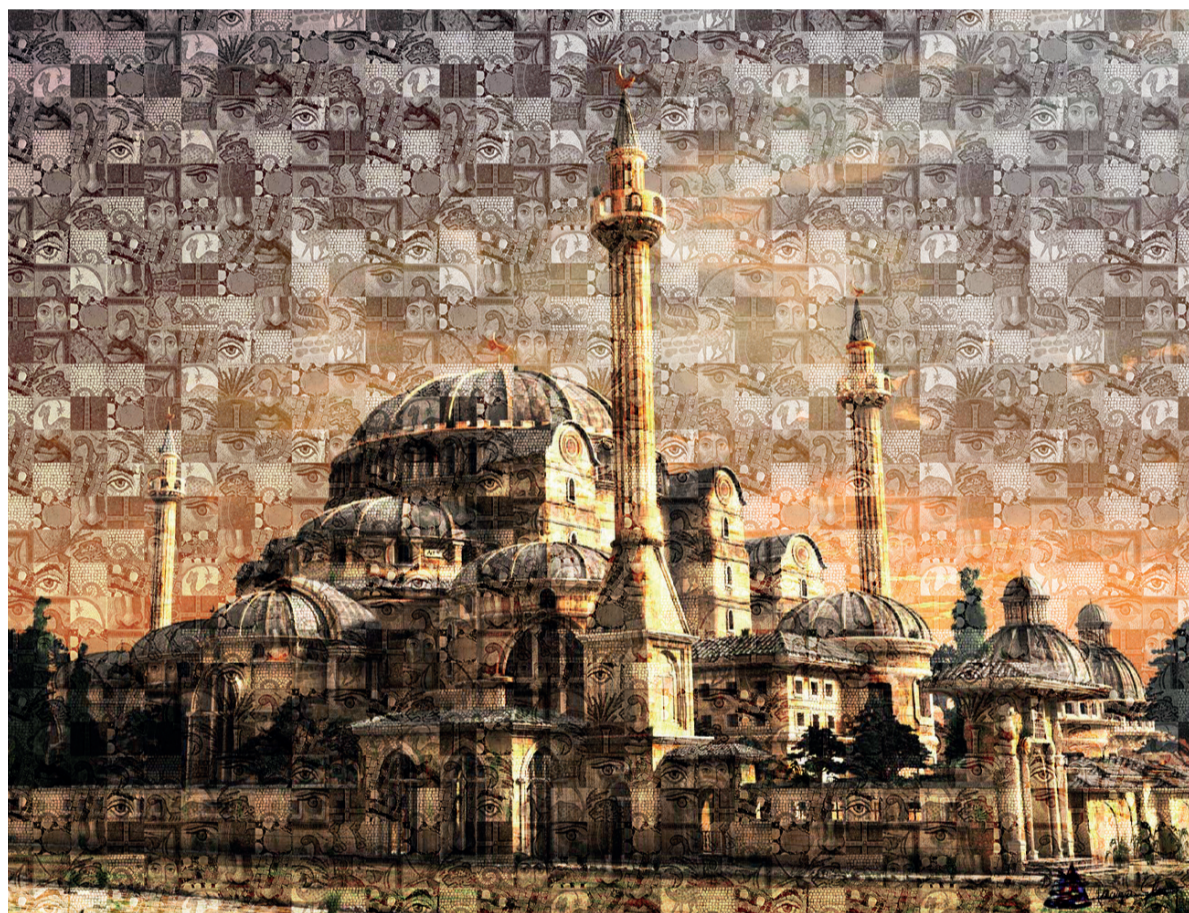
‘Het heeft heel lang geduurd voor er uiteindelijk een onderzoek is verschenen. En nu zitten we met een halfbakken rapport’, aldus Alderik Oosthoek van studentenpartij ONS.

Femke van der Meulen van studentenpartij CSL: ‘We hebben meerdere keren tegen het college gezegd: “Let erop dat je bij de studieadviseurs uitkomt.” Daar is niets mee gedaan.’

Van der Steen: ‘De adviseurs zijn echt gevallen over zinnen uit het rapport als: “De faculteiten geven

aan dat de omvang van de formatie voldoende groot is om de taken te kunnen uitvoeren, een aantal specifieke knelpunten daargelaten. De faculteiten geven aan dat afwezigheid van studieadviseurs zonder problemen wordt opgevangen door collega’s of door tijdelijke uitbreiding van formatie.”

‘Het is anekdotisch maar ik geef het toch graag mee’, ging Van der Steen verder. ‘Ik werk zelf bij het instituut geschiedenis, waar in een korte periode twee van de vier studieadviseurs overwerkt raakten. Een van de twee werd pas na een maand vervangen. En die andere überhaupt niet.’ Tijdens de raadsvergadering op 12 februari zal het college reageren op de kritiek.

Dit werk, gemaakt door bachelorstudenten archeologie, is te zien op hun eigen minitentoonstelling over Byzantijnse archeologie. *A Mosaic of Images: Power and Daily Life in Byzantium* start op vrijdag 2 februari, bij de ingang van de faculteit Archeologie in het Van Steenisgebouw.

Slag om bibliotheekplekken

Het ergert studentenpartijen in de universiteitsraad dat veel studenten geen gebruik kunnen maken van de studieplekken in de Asian Library.

Studentenpartij LVS stelt in een rondvraag aan het college van bestuur dat het de afgelopen tentamenperiode ‘weer erg druk’ was in de UB. ‘Waar wél volop ruimte beschikbaar was, was bovenin de UB, in de Asian Library’, schrijft de partij.

Maar daar mogen alleen studenten gebruik van maken die een ‘Asian study’ doen. Die kunnen een pasje aanvragen. Zonder pas geen toegang. Er is tijdens de tentamenperiode een commerciële bewakingsdienst ingehuurd voor controle, aldus LVS. Er zou zelfs een pasloze student Korean studies geweigerd zijn.

De partij baalt van deze ‘onwen-

selijke situatie.’ Het is ‘overdreven bureaucratie’ en ‘verspilling van belastinggeld.’ Bovenal stoort het de LVS dat er in de Asian Library 150 ‘prachtige, splinternieuwe plekken leeg waren, terwijl studenten bij aankomst per ommekeer direct weer huiswaarts werden gedwongen omdat er “geen plek was” in de bieb.’

Studenten ‘Asian Studies’ genieten een ‘voorkeurspositie’, vindt de partij. Studenten die andere opleidingen volgen moeten ‘hun’ zalen immers wel gewoon delen. De UB is met publiek geld gefinancierd, aldus de LVS. En zij moet dus ook in zijn ‘geheel toegankelijk zijn; zeker voor onze eigen Leidse studenten. Zonder dat er gediscrimineerd wordt naar studierichting.’

Ook studentenpartij ONS is niet blij met het Asian Library-beleid van de UB. De partij merkt in een rondvraag op dat er plannen zijn

voor de bouw van een African Library: ‘Kan het college deze plannen toelichten en aangeven of en op welke wijze de daar te realiseren studieplekken wél voor alle studenten toegankelijk worden?’, wil ONS weten.

Op maandag 12 februari zal het college deze vragen beantwoorden tijdens de raadsvergadering. Overigens waren er tijdens de tentamenperiodes extra studiezalen buiten de UB geopend. Daar maakten studenten nauwelijks gebruik van.

De bibliotheek van Rechten in het KOG heeft ook vaak te kampen met drukte. Ook middelbare scholieren maken vaak gebruik van deze bieb, tot ergernis van de rechtenstudenten. Het is nu vrijwel zeker dat de faculteit poortjes gaat installeren. Dan heb je een LU-card nodig om naar binnen te kunnen. Al kan een scholier die echt wil, ook een kaart aanschaffen. **VB**

Maffia wordt Mario

Een Maffia-themafeest van studievereniging De Leidsche Flesch schoot in het verkeerde keelgat bij Italiaanse promovendi.

Het feest heette ‘Festa Sicilia’ met als ondertitel ‘Maffia’. ‘Mijn eerste reactie was lachen, want het was zo belachelijk, in *bad taste*. Maar het was ook teleurstelling, en verontwaardiging’, vertelt Vincenzo Scopelliti, promovendus natuurkunde. Andere Italianen die hij sprak deelden die verontwaardiging na het zien van de advertentie, vertelt hij.

‘Je kan hier wel grappen over maken, maar dan moet je het fenomeen wel kennen. Zo komt de boodschap over dat het gewoon een grappig fenomeen uit Zuid-Italië is. Maar als je het kent, zou je niet zo’n feest organiseren.’

‘We bespraken of we de organisatie of de faculteit moesten inlichten. Maar we willen ook niet mensen beperken in hun vrijheid om een feest te geven. Uiteindelijk hebben we met de organisatie gepraat, en binnen een paar minuten realiseer-

den ze zich dat ze het topic beter aan konden passen.’

Volgens Pim Bax van de Leidsche Flesch, de vereniging van sterrenkunde, natuurkunde en informatica, hadden ze bij de organisatie niet stilgestaan dat het een gevoelig thema zou kunnen zijn. Het feest, dat vanavond gehouden wordt, heeft nu een ‘algemeen Italiaans thema’. Op de eventpagina op Facebook staan plaatjes van Super Mario en Luigi.

‘We willen echt niemand verbieden een feest te geven’, benadrukt Scopelliti. ‘We willen vooral er een gesprek over hebben.’

Hij merkt dat in zijn omgeving mensen weinig weten over de maffia. ‘Als ik mensen die niet uit Italië komen dit verhaal vertel, zijn ze heel verbaasd. Zij denken dat de maffia een lokaal iets is, en beperkt tot het zuiden van Italië. Maar de maffia zijn ook in Noord-Europa actief.’

‘We merken dat mensen weinig weten over het onderwerp, dus we denken eraan om iets te doen om mensen te informeren. Maar dat is nog een *work in progress*.’ **AK**

Gezocht: leenstelselgeld

Universiteiten zouden in ruil voor het stufi-geld 600 miljoen extra investeren in onderwijs. Volgens de Algemene Rekenkamer is onduidelijk of ze dat ook echt gedaan hebben.

Sinds het collegejaar 2015-2016 krijgen studenten geen studiefinanciering meer, maar een lening. Het geld dat vrijkwam, zo was de afspraak, zou in het Hoger Onderwijs blijven: universiteiten en hogescholen moesten het besteden aan onderwijskwaliteit. Die instellingen hebben dat geld nu nog steeds niet: dat komt pas als de huidige eerste, tweede en derdejaars gaan terugbetalen. Om te zorgen dat ook die drie jaargangen het verbeterde onderwijs zouden krijgen, moesten de uni’s en hbo’s dat stufi-geld voorschieten. 600 miljoen, zo spraken ze af met toenmalig onderwijsminister Bussemaker. Volgens hun eigen opgave werd het zelfs meer: 860 miljoen.

De Algemene Rekenkamer, een onafhankelijk orgaan dat overheidsuitgaven narekent, is eens met de luizenkamer door die 860 miljoen gegaan. Waren dat echt investeringen

die anders niet zouden zijn gedaan? Kwamen ze ook echt ten goede aan de nieuwe studenten van 2015 tot nu? Van 250 miljoen euro was dat zeker niet het geval, maar dan zou je nog altijd iets meer dan de afgesproken 600 miljoen overhouden. Het probleem is dat van nog eens 330 miljoen euro niet te achterhalen valt of het onder die afspraak met Bussemaker viel. ‘Waarschijnlijk is de investering niet volledig gerealiseerd’, stelt de Rekenkamer dan ook.

Universiteitskoepel VSNU en de HBO-raad zijn het er niet mee eens. Bussemaker had expres niet heel hard gemaakt wat er wel en niet precies telde als voorinvestering, om de administratieve lasten laag te houden, en nou komt de Rekenkamer wel met harde eisen.

Studentenvakbond LSVb roept al jaren dat het stufi-geld niet daar terecht komt waar het hoort, en is dan ook niet verrast over het rapport: ‘Studenten die de afgelopen jaren zijn begonnen met studeren kregen geen basisbeurs en hebben minder goed onderwijs gekregen dan hen beloofd is. Dat is enorm kwalijk’, aldus hun persbericht. **BB**

Achtergrond

Dit trek je niet zomaar uit elkaar

> Vervolg van de voorpagina

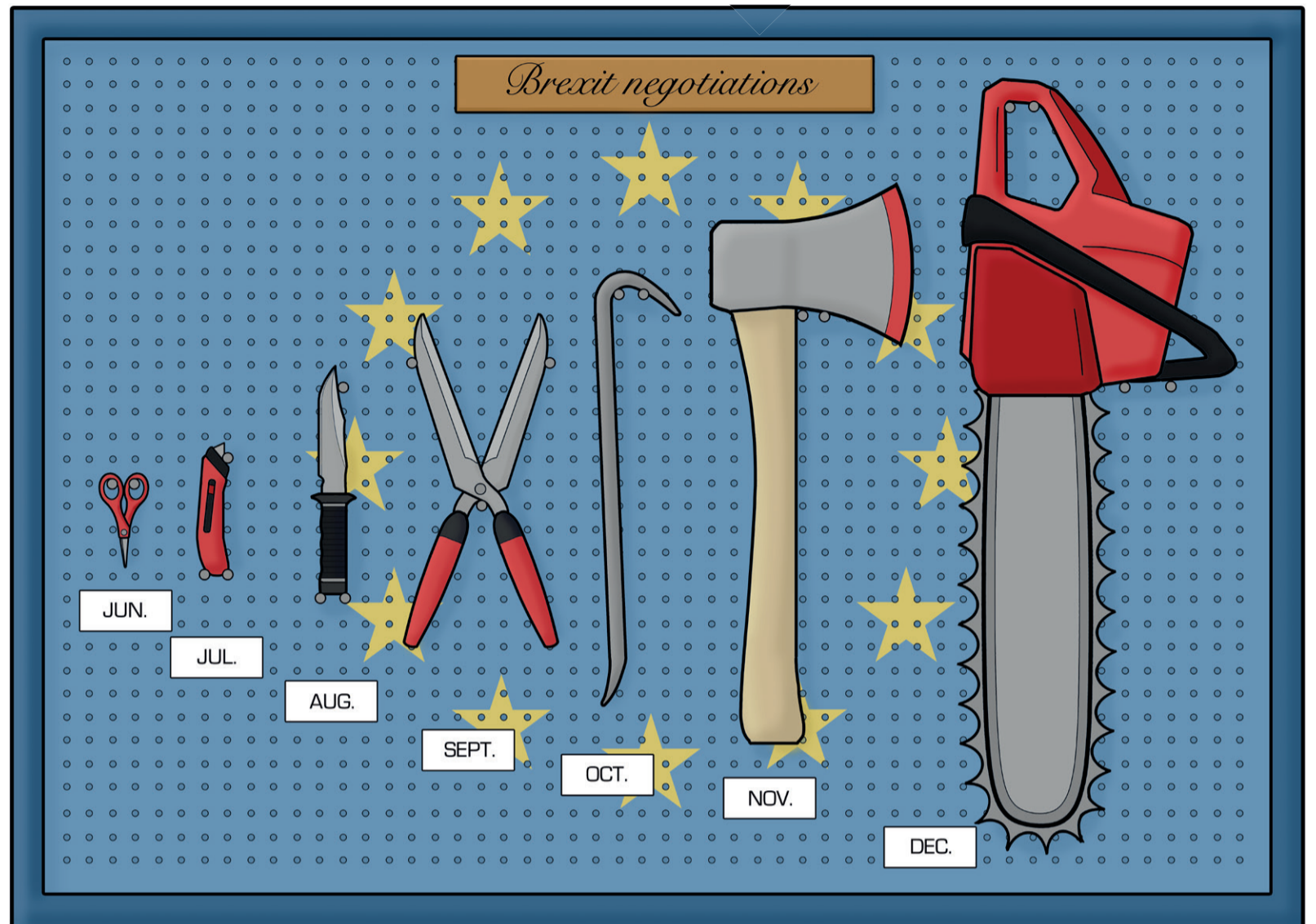
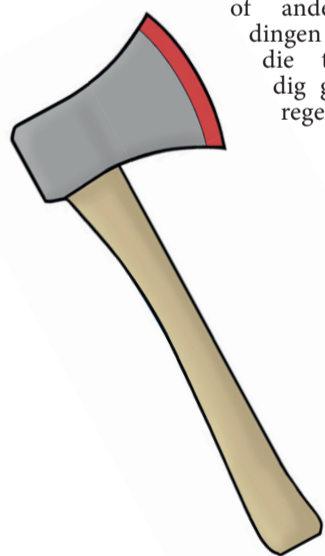
Toch verwacht Tijssen niet dat alle banden worden verbroken. 'Engeland is wetenschappelijk gezien heel erg afhankelijk van samenwerking met anderen, en zeker met continentaal Europa. Engeland zit al langer dan dertig jaar in de EU, en heeft een enorm sterk netwerk opgebouwd: dat kan je niet zomaar uit elkaar trekken. En de Engelse wetenschap drijft op samenwerking. Dus ze hebben er baat bij zoveel mogelijk intact te houden.'

Oxford is een van de Britse universiteiten die op eigen initiatief de banden met Europese partners aanhaalt. Bijvoorbeeld met het Europeum Scholars Programme, waarin jonge wetenschappers uit heel Europa zich buigen over vraagstukken binnen de Europese Unie. 'Het is een manier om de band te versterken', zegt promovendus Frederik Behre, die meedoet aan het programma. 'De universiteiten zijn niet blij met de Brexit. Het zegt veel dat de hoogopgeleide delen van de bevolking tegen hebben gestemd.'

Moeten wetenschappers straks halsoverkop het land verlaten?

'De Engelsen zeggen: we gaan academici niet wegsturen', zegt Mummery. 'Ik denk dat ze de universiteiten niet kunnen runnen zonder mensen uit de EU.' Ze noemt de Starting Grant van de European Research Council: 60 procent van de onderzoekers die dit binnenhalen komen niet uit Engeland. 'Veel jong talent komt uit het buitenland. Ze zien ook dat dit geen goed idee zou zijn.'

Maar door de onduidelijkheid kiezen sommigen ook eieren voor hun geld. Tijssen: 'Je ziet nu al dat er een stroom vertrekkende onderzoekers op gang is gekomen. Dat zijn mensen uit de EU, die niet het slachtoffer willen worden van een harde Brexit. Die gaan daar niet op wachten: je hebt een gezin, of andere dingen die tijdig geregeld

Illustratie Tjeerd Royaards

moeten worden. Ik zie het ook om me heen: mensen die vanuit Engelse universiteiten komen solliciteren.'

LACDR-directeur Irth kent ook zulke voorbeelden. 'Duitse of Franse wetenschappers die deel uitmaken van Europese projecten en in Engeland werkten, hebben het land verlaten. Die moeten zich in allerlei bochten wringen om nog onderdeel van die projecten uit te maken, want die blijven via Engeland lopen. Ze houden daar dan nog aanstellingen van tien procent, om het te kunnen afronden.'

Voor de 'uitstroom' is vooral anekdotisch bewijs. In de cijfers is van een exodus nog geen sprake: de maanden na het referendum bleef het percentage Europese wetenschappers aan Britse universiteiten stijgen, schrijft *Nature*. Of er op lange termijn nog net zoveel Europese wetenschappers naar Groot-Britannië gaan, moet nog blijken.

Komen die allemaal hierheen?

Stefaan Van den Bogaert, directeur van het Europa Instituut, verwacht

dat steeds meer wetenschappers hun weg naar Nederland zullen vinden, met name in zijn vakgebied.

'De verwachting is dat met name binnen Europees recht en Europese studies het belang van de Engelse universiteiten zal afnemen, en dat die departementen zullen krimpen of worden opgedoekt.'

'Getalenteerde onderzoekers die nu aan Britse universiteiten zitten gaan naar het continent kijken voor een alternatieve werkplek. Dat zal ervoor zorgen dat hoog gekwalificeerd personeel naar Nederland komt en dat die mensen eventueel bereid zijn om wat lagere jobs te aanvaarden. Daardoor zal de druk op de academische arbeidsmarkt wel groot worden voor jongeren. Er is wel de vereiste van de Nederlandse taal, maar als die er niet is, zal de competitie heel sterk worden.'

Wat zijn de voordelen van de Brexit voor Nederlandse universiteiten?

'De Britten behoren tot de grootste ontvangers van de Europese gelden,'

zegt Van den Bogaert. 'Dat gaan ze kwijtspelen. Dat kan indirect voordelig zijn voor Nederlandse universiteiten. Er kan misschien een groter deel van de koek naar Nederlandse universiteiten gaan.'

Op lange termijn verwacht de universiteit dat een deel van de buitenlandse studenten die normaal naar Engeland zouden trekken, nu hun weg naar Nederland vinden.

Van den Bogaert: 'Op dit moment zijn er veel studenten die naar het Verenigd Koninkrijk trekken voor Europees recht of European studies vanwege de grote reputatie van bepaalde universiteiten als Oxford of Cambridge. Ik verwacht dat zij daar minder zullen doen aan Europese studies en Europees recht. En als je de rankings bekijkt, dan doen Nederlandse universiteiten het in de *slipstream* van die Engelse universiteiten ook heel goed. En als goede, gemotiveerde studenten, die anders naar Cambridge of Oxford zouden gaan, nu de weg naar Leiden vinden, is dat alleen maar goed natuurlijk.'

En wat doen de Britten die hier zitten?

Voor Britse wetenschappers is niet duidelijk wat er gaat gebeuren. Mummery, van Britse afkomst, woont al dertig jaar in Nederland, en heeft zowel een Nederlands als Brits paspoort.

'Maar als ik dat een paar jaar geleden niet had aangevraagd, had ik niet geweten wat mijn status zou zijn.'

In haar omgeving hoort ze dat veel Britten snel een Nederlands paspoort aanvragen. Nu moeten ze de Britse dan opgeven, omdat Engeland nog bij de EU hoort: twee EU-paspoorten hebben mag niet.

Mummery: 'Ik neem aan dat de mensen die nu een Nederlands paspoort aanvragen dit doen met de bedoeling een Engels paspoort aan te vragen na de Brexit. In Engeland mag je namelijk een paspoort aanvragen als je grootouders een Britse nationaliteit hebben.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 4 met

vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 2mavo-havo. *Nederlands, 2havo. *Nederlands, 3havo. Nederlandse verslagen maken, hbo, eerste jaar bestuurskunde. *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, 5vwo. *Nederlands, Engels, brugklas mavo. *Nederlands, Engels, 4havo. *Engels, wiskunde, 2mavo-havo. *Engels, 5vwo. *Wiskunde, maatschappijleer, 3vmo-basis-kader. *Wiskunde, Nederlands, geschiedenis, 2mavo. Engels, Speciaal Voortgezet onderwijs. *Wiskunde, brugklas mavo-havo. *Frans, geschiedenis, Nederlands, wiskunde, brugklas vmbo-mavo. *Wis-

kunde, 3havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel, Driestraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

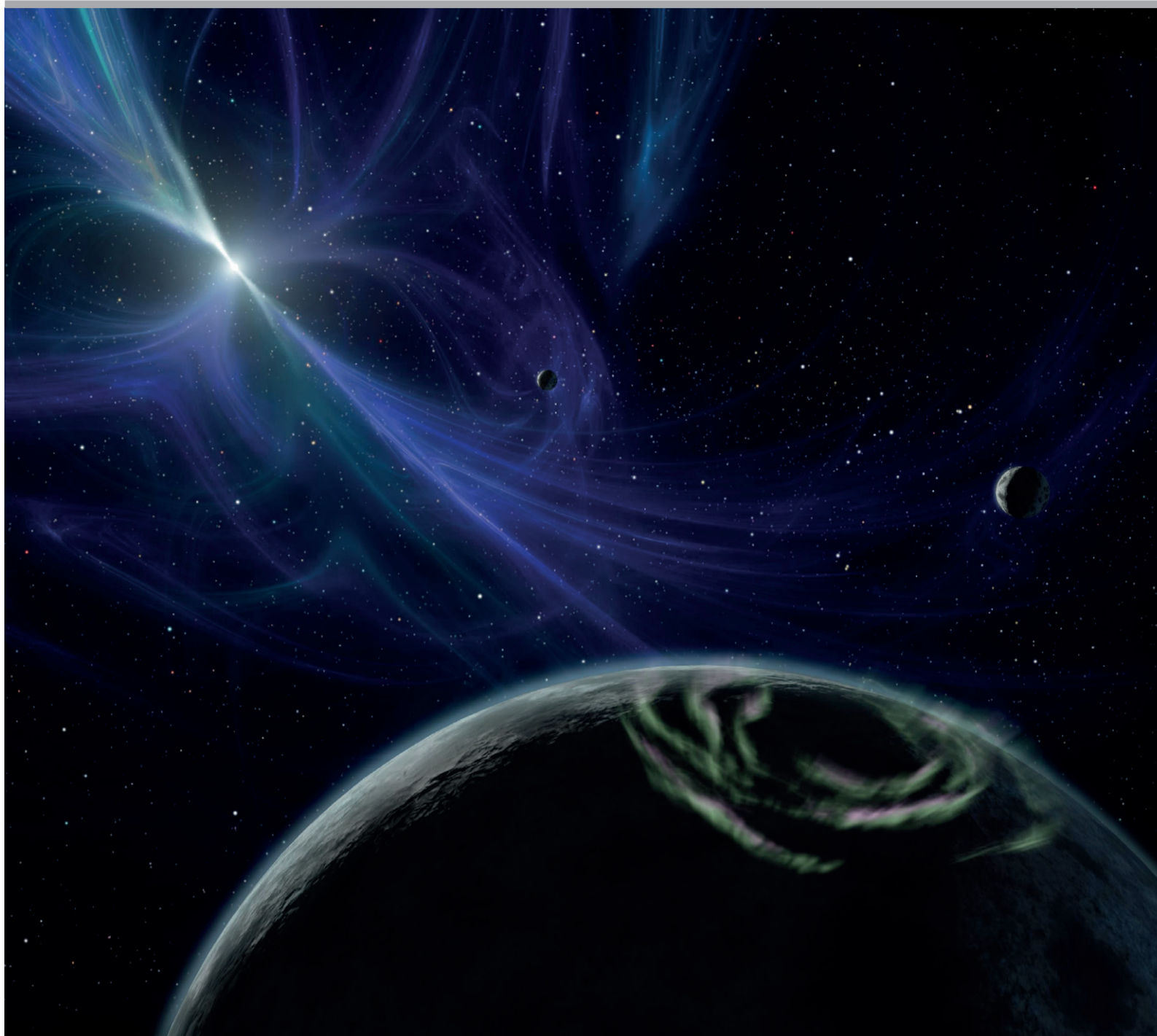
Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Prof.dr. P.D.S. Dijkstra zal op vrijdag 2 februari een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geneeskunde, met als leeropdracht Orthopedie, in het bijzonder Oncologische Orthopedie. De titel van de oratie is 'Maatwerk'.
Mw. R.T. Löhndorf hoopt op dinsdag 6 februari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Parenting

and Professional Childcare in Chile'. Promotor is Prof.dr. J Mesman.
Mw. K.J. Peerdeman hoopt op woensdag 7 februari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Harnessing placebo effects by targeting expectancies'. Promotoren zijn Prof.dr. A.W.M. Evers en Prof.dr. M.L. Peters.
Dhr. J.A.M. Straver hoopt op woensdag 7 februari om 15.00 uur te promoveren

tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Vaders en dochters'. Promotor is Prof.dr. O.J. Praamstra.
Mw. L.D.H. Hendriks hoopt op woensdag 7 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Not another book on Verb Raising'. Promotoren zijn Prof.dr. L.C.J. Barbiere en Prof.dr. H.J. Bennis.

De neutronenster PSR B 1257+12, met zijn twee planeten Draugr en Poltergeist. Het zijn reuze-Aardes, of mini-Neptunussen.

Is er water op PSR B 1257+12?

Want dat kan duiden op leven rondom de neutronenster

Op de planeten rond neutronensterren zou zich vloeibaar water kunnen bevinden, rekende een Leidse astronoom uit. 'Zelfs in zo'n extreme omgeving kan een plek bestaan waar zich mogelijk leven kan ontwikkelen.'

DOOR BART BRAUN Dit verhaal begint met een ontploffing, en een overlijden. Voor grote sterren is dat hetzelfde. Het levert een verschrikkelijke klap op, zo hevig dat verreweg de meeste massa van de ster het heelal in wordt geslingerd en atoomkernen samensmelten tot nieuwe elementen die anders niet zouden bestaan. Voor de ster is dat het einde, al noemen astronomen het een 'supernova' of 'nova', wat letterlijk 'nieuw' betekent.

Wat er overblijft, verschilt per keer. Soms helemaal niks, en soms een zwart gat, als de klap zo heftig is dat er een litteken in de ruimte-tijd zelf wordt geslagen. Na de supernova, één tot drie miljard jaar geleden, van een naamloze ster in het sterrenbeeld Maagd bleef er een zogeheten neutronenster over. De officiële naam is PSR B 1257+12.

Zelfs in de sterrenkundewereld, waarin vrijwel alles reusachtig groot, onbevatbaar ver of zo snel als het licht is, zijn neutronensterren extreem. Ze zijn niet zo groot, met een doorsnee van een kilome-

ter of tien, twintig, maar in dat bolletje weten ze wel vrij veel spul te persen. Het maximale, zelfs: neutronensterren zijn de dichtste vorm van materie die maar bestaat. Een liter water weegt een kilo, een liter neutronenster weegt 100.000.000.000 kilo.

'Je kan het nog het beste vergelijken met één reusachtige atoomkern', vertelt sterrenkundige Alessandro Patruno. 'Alle fundamentele krachten van de natuurkunde komen in deze objecten samen op een manier die we op aarde nooit zouden kunnen reproduceren. Het zijn niet alleen interessante objecten van zichzelf, als je ze bestudeert krijg je een beter begrip van de principes waarop ons universum draait.'

Vandaag gaat het echter niet zozeer om de neutronensterren zelf. Er zijn zo'n drieduizend exemplaren bekend, maar PSR B 1257+12 is bijzonder: het was de eerste neutronenster waarvan we konden vaststellen dat er planeten omheen cirkelen. De twee grootste heten Draugr (naar de ondoden uit de Scandinavische mythologie) en Poltergeist. De neutronenster zelf heeft de bijnaam Lich, maar die grap is alleen leuk voor fantasy-nerds van level 3 of hoger.

Op Draugr en op Poltergeist zou vloeibaar water aanwezig kunnen zijn. Patruno en zijn collega Mihkel Kama uit Cambridge rekenen het voor in het laatste nummer van *Astronomy*

& *Astrophysics*. Sterrenkundigen zijn altijd op zoek naar vloeibaar water. De aanwezigheid ervan is niet de enige voorwaarde voor *life as we know it*, maar het is wel een belangrijke eis én een vraag waar sterrenkundigen goed mee uit de voeten kunnen. Als je weet hoe heet een ster is, en je weet hoe ver een planeet daar vandaan staat, kun je iets zeggen over de temperatuur op die planeet, en dat zegt weer iets over hoe het water daar erbij ligt of zweeft.

Bij neutronensterren zit dat iets ingewikkelder. Een gewone ster produceert heel veel hitte door kernfusie, maar daar doen Lich en zijn soortgenoten niet meer aan. Zoals verreweg de meeste neutronensterren is ook deze een pulsar: een neutronenster met een extreem krachtig magnetisch veld, die razendsnel om zijn as draait. Met bewegende magneetjes kun je een elektrisch stroompje opwekken. Bij het superlomp magnetisch veld en de draaisnelheden van pulsars (Lich draait elke 6 milliseconden om zijn as) krijg je iets meer: een enorme spuit van licht, radiogolven en elektrisch geladen deeltjes. Die spuit en het magnetisch veld beïnvloeden de deeltjes rondom de neutronenster ook weer, en op die manier ontstaat nog meer straling: gamma- en röntgenstraling, en geladen deeltjes die met vrijwel de snelheid van het licht weggeslingerd worden: pulsarwind.

Planeten als Draugr en Poltergeist krijgen dat allemaal te ver-

duren. 'Als je de Aarde op hun plek zou zetten, dan is binnen tienduizend jaar onze complete atmosfeer weggeblazen', vertelt Patruno. Maar de twee pulsarplaneten zijn anders. Ze zitten vermoedelijk een beetje tussen onze planeet en Neptunus in: als dat zo is zijn ze vier à vijf keer zo zwaar als de Aarde, en hebben een hele dikke en grote atmosfeer. En al die golven, straling en deeltjes van de pulsar warmen die atmosfeer genoeg op om de temperatuur boven de nul graden Celsius te krijgen, volgens de sommen van Patruno en Kama. 'En de dikke atmosfeer beschermt eventueel leven op de planeten tegen de straling', vult de Italiaan aan. 'Zelfs in zo'n extreme omgeving kan een plek bestaan waar zich mogelijk leven kan ontwikkelen.'

Dat het water er vloeibaar is, wil natuurlijk niet zeggen dat er leven is. Niet dat we het zouden kunnen opsporen als het er was, trouwens. 'Bij de woorden "vloeibaar water" zie je iets als de zee voor je, maar het gaat er daar vermoedelijk heel anders aan toe. De druk van de atmosfeer daar is vermoedelijk vergelijkbaar met wat je op de bodem van de Marianentrog hebt. Je krijgt dan een compleet andere scheikunde, omdat chemische stoffen zich anders gaan gedragen. Maar toch: vloeibaar water bevordert allerlei chemische reacties, en wie weet wat daaruit kan voortkomen?'

Rokers en stoppers

Niet-rokers stoppen eerder, maar stoppers zien zichzelf ook steeds meer als niet-rokers. De recent gepromoveerde psychologe Eline Meijer is hoofdauteur van een artikel in *Social Science & Medicine*, over identiteit en roken.

Je identiteit, dat is grofweg hoe je jezelf ziet. Als je jezelf sportief vindt, ga je ook makkelijker sporten als het een keertje regent. Bij roken speelt identiteit een grote rol: je bent experimenteel, je hoort bij een groep mensen, of zet je daar juist tegen af.

Meijer en co volgden een groep van 1036 rokers en gestopten, waarvan de langsten vijf jaar lang onder de loep lagen. Ze wisten al dat identiteit een belangrijke rol speelt in stopgedrag: hoe minder iemand zichzelf als 'een roker' ziet, hoe waarschijnlijker het is dat hij of zij stopt. De mate waarin je jezelf als 'stopper' ziet, speelt ook mee: de identiteit van je mogelijke zelf is zelfs belangrijker dan je huidige identiteit als roker, blijkt.

Maar iemands identiteit verandert ook door het stoppen: mensen gaan zichzelf steeds minder als roker zien. Dat is niet zo verrassend, maar het feit dat dát effect veel sterker is dan het eerste is wel echt nieuw. De grote vraag is nu hoe je die kennis het beste in kunt zetten.

Vleermuispoep

In vleermuiskeutels kunnen bacteriën zitten waar je goed ziek van kunt worden, volgens een groep wetenschappers waaronder vleermuisexpert Peter Lina van Naturalis. Het gaat hier om *Campylobacter*-soorten, die mensen vooral oplopen omdat ze besmet kippenvlees eten. Maar hoe komen de kippen er dan aan? Niet alle besmettingsroutes lijken bekend, maar in *PLOS One* beschrijven Lina en co een nieuwe: vleermuizen. Zij vingden 631 vleermuizen van vijftien verschillende soorten, en lieten die weer gaan als ze hadden gepoept. In de keutels gingen ze vervolgens op zoek naar kwalijke bacteriën. Salmonella zit er niet in, maar *Campylobacter coli* en *Campylobacter jejuni* dus wel, bij een paar procent van de vleermuizen. 'Waar mogelijk, zou contact met vleermuizen, hun poep en hun etensresten vermeden moeten worden', aldus de onderzoekers die zelf uitvoerig hun best deden om juist wel met vleermuizen en hun poep in contact te komen.

Kniptorrenlicht

Als je wil begrijpen wat er in een levend wezen of een orgaan of een tumor of een cel gebeurt, is dat lastig. Snijd je de boel open om te kijken, dan werkt het niet meer. Biologie is daarom vaak een *glow-in-the-dark*-feestje: onderzoekers knopen lichtgevende of oplichtende stoffes vast aan de dingen waar ze in geïnteresseerd zijn. Als je dan boft, krijg je informatie van binnenuit.

In *Nature Communications* beschrijft een groep Nederlandse en Amerikaanse onderzoekers, waaronder Ivo Que van het Leids Universitair Medisch Centrum, nieuwe varianten van zulke oplichtende stoffes.

Het gaat om aangepaste eiwitten, waarvan het origineel afkomstig is uit een kniptor met oplichtende plekken. Hun lichtstofje geeft meer licht, maar nog belangrijker: het licht is in het nabije infrarood, en plaats van gewoon licht. Je kan het niet zien met het blote oog, maar dat lost je meetapparatuur wel op. Het grote voordeel is echter dat het beter door weefsels heen dringt, net zoals je de bassen van het feestje bij de burens wel hoort maar de hoge tonen niet. De onderzoekers laten ook zien dat hun stofje werkt, door wat plaatjes van muizenhersens te maken.

Advertenties

Learn a language? Register now!

Language courses – February – May 2018

Eager to improve your language proficiency? The Academic Language Centre offers a wide range of practical language courses, dealing with all language skills: speaking, writing, listening and reading. Register now for courses starting in February! We will offer courses at different levels for the following languages:

- > Dutch
- > English
- > German
- > Spanish
- > French
- > Italian
- > Swedish
- > Norwegian
- > Russian
- > Arabic
- > Persian
- > Chinese
- > Japanese
- > Korean

New! Language courses in The Hague

Enrolment for these courses is open to Leiden University students and employees only. Courses will take place in the Wijnhaven Building.

You can register for one of the following courses: French 1, French 2, Spanish 1, Spanish 5, English for Academic Purposes.

Uncertain about your starting level? You can take a free entry test through our website or at the Academic Language Centre without an appointment. Made your decision? You can register online or at our reception.

For information on course schedules, prices, course content and availability, check our website.

atleiden.nl | 071-527 2332

Universiteit
Leiden
Academic Language Centre

Academic
Language Centre

Discover the world at Leiden University

PROGRAMMA STUDIUM GENERALE FEBRUARI/MAART www.universiteitleiden.nl/studium-generale

Studium Generale organiseert brede activiteiten voor studenten, medewerkers, alumni en andere geïnteresseerden die graag over de grenzen van hun vakgebied heen kijken.

MITS NIET ANDERS VERMELD GELDT: TOEGANG IS GRATIS! GEEN AANMELDING NODIG. IEDEREEN IS WELKOM! (KOM WEL OP TIJD, WANT VOL = VOL!)

Voor een uitgebreid programma zie: www.universiteitleiden.nl/studium-generale Voor een papieren programmaboekje mail uw postadres naar studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl

SERIE: HUTSPOT

WOENSDAG 7 FEBRUARI 2018

Revolutionair Europa en de impact op Leiden
Luuk van Middelaar en burgemeester Henri Lenferink
17.00-19.00 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringaplaats 1, Leiden

MAANDAG 12 FEBRUARI 2018

Het grote verhaal van kleine mensen
Een andere visie op kleine mensen in de geschiedenis
Bert Gevaert
19.30-21.00 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringaplaats 1, Leiden

DINSDAG 6 MAART 2018

Bloot of bedekt?
Mineke Schipper
19.30-21.00 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw, Cleveringaplaats 1, Leiden
Lezing naar aanleiding van de tentoonstelling Bloot of Bedekt in de UB – 25 januari-27 mei 2018.

DINSDAG 13 MAART 2018

Van Venus Pudica tot body building
Ernst van Alphen
19.30 tot 21.00 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringaplaats 1, Leiden
Lezing naar aanleiding van de tentoonstelling Bloot of Bedekt in de UB – 25 januari-27 mei 2018.

SERIE: NEDERLAND EN HET MASSAAL GEWELD VAN DE 20E EEUW

TIJD EN PLAATS

19.30 - 21.15 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringaplaats 1, Leiden
Deze serie is in samenwerking met Home Academy.

WOENSDAG 14 FEBRUARI 2018

De Europese burgeroorlogen van de 20^e eeuw
Hans Blom

WOENSDAG 21 FEBRUARI 2018

De Holocaust: hoe was het mogelijk?!
Hans Blom

WOENSDAG 28 FEBRUARI 2018

Gevolgen voor de tweede helft van de 20^e eeuw
Hans Blom

SERIE: SJOSTAKOVITSJ. EEN HOORCOLLEGE OVER ZIJN LEVEN EN WERK

TIJD EN PLAATS

19.30 - 21.45 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringaplaats 1, Leiden
Deze serie is in samenwerking met Home Academy.

MAANDAG 19 FEBRUARI 2018

1. Sjostakovitsj – de componist in de Sovjet-Unie
2. Een nieuwe staat een nieuw geluid: 1925-1935
Leo Samama

MAANDAG 26 FEBRUARI 2018

3. De symfonieën – een componist reageert op het systeem
4. De kamermuziek – het geheime dagboek
Leo Samama

SERIE: THE DOPE SHOW. OVER DRUGS EN DROGERING

TIJD EN PLAATS

19.30 - 21.30 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringaplaats 1, Leiden

MAANDAGAVOND 5 MAART 2018

Opiumoorlog: de eerste war on drugs
Hilde De Weerd
&
Oorlog en drugs als danspartners
Toine Pieters

MAANDAGAVOND 12 MAART 2018

Onder invloed van De Quincey: Edgar Allan Poe's nachtmerrie esthetica in woord en beeld
Evert Jan van Leeuwen
&
Opium voor de kunst: van inspiratiepil tot placebo
Jos ten Berge

MAANDAGAVOND 19 MAART 2018

Stoute plantjes: medicinale cannabis als modelplant voor onderzoek naar psychotrope drugs als medicijn
Arno Hazekamp
&

Wonderwortel: het medisch gebruik van iboga bij alcohol en heroïneverslaving

Thomas Knuijver

MAANDAGAVOND 26 MAART 2018

High in het dierenrijk
Jan van Hooff
&
Het verslaafde brein
Heidi Lesscher

DONDERDAGAVOND 5 APRIL 2018

Film/Movie: Easy Rider
met inleiding door Norbert Peeters
Meer informatie en reservering kaartjes:
www.bioscopenleiden.nl/Kijkhuis

SERIE: GLOBAL CHALLENGES

TIME AND VENUE

7:00 pm to 8:30 pm
Auditorium, Leiden University College,
Anna van Buerenplein 301, The Hague
Voertaal Engels/in English
Limited seats available – please register in advance through our website!
www.universiteitleiden.nl/studium-generale

WEDNESDAY 7 MARCH 2018

The Brexit
Joost Augusteijn

Mijn mening is te gevaarlijk

Academies zijn bang voor controversiële ideeën, betoogt Britse schrijver

Joanna Williams: 'Er heerst een intellectueel benauwend klimaat aan universiteiten, met meer en meer taboes' Foto Julian Anderson

De vrijheid van meningsuiting staat zwaar onder druk op universiteiten in het Verenigd Koninkrijk, stelt de Britse schrijver en wetenschapper Joanna Williams. Ook in Nederland kan het fout gaan.

DOOR VINCENT BONGERS 'Onlangs schreef ik in de krant over een vrouwen-college van Cambridge waar sinds kort iedereen die zich identificeert als vrouw wordt toegelaten,' zegt Joanna Williams, die als onderwijsdeskundige is verbonden aan de University of Kent.

'Ik vind dat problematisch. Want je gaat dan herdefiniëren wat het betekent om vrouw te zijn, en maakt zo onterecht een einde aan *women-only spaces*. Prompt werd ik door het hoofd van mijn afdeling op het matje geroepen en kreeg het dringende verzoek om bij zulke stukken niet de naam van mijn universiteit te noemen. Ze vonden mijn mening te gevaarlijk. Ik weet zeker dat als ik een juichstuk over inclusiviteit had geschreven, de communicatieafdeling er een ronkend persbericht over had verstuurd. Het is een van de redenen dat ik nog maar één dag in de week aan de universiteit werk. Stapje voor stapje verlaat ik de academische wereld.'

Die wereld is namelijk aan het veranderen, schrijft Williams in haar boek *Academic Freedom in an Age of Conformity* (2016): er heerst een intellectueel benauwend klimaat waarin dwarse denkers en controversiële ideeën meer

en meer taboe worden.

Volgende donderdag viert de Universiteit Leiden haar 443ste verjaardag. Rector magnificus Carel Stolker twitterde alvast dat hij in zijn toespraak zal ingaan op 'activistische hoogleraren' en 'de kernwaarden van de universiteit'.

'Je kunt nog best politiek geëngageerd of activist zijn,' stelt Williams. 'Maar de kans op een botsing met universiteitsbestuurders wordt steeds groter. De universiteit is veel te veel een bedrijf geworden, dat zich vooral zorgen maakt over haar imago in de media.'

Voor afwijkende ideeën is daardoor steeds minder plek, betoogt ze, althans in Groot-Brittannië. 'Ik heb dat zelf aan het lijve ondervonden: ik stemde voor Brexit. Na het referendum maakten boze *remain*-collega's plots geen oogcontact meer. Goede vrienden binnen de universiteit wilden niet meer met me praten. Brexit was een brok emotie. De klap kwam hard aan. Je zag echt groepjes huilende wetenschappers. Ze konden zich niet voorstellen dat er zoveel mensen waren die het niet met hen eens waren. Het was een schok dat het volk niet naar hen luisterde.'

Op Britse universiteiten zijn vooral studenten heel actief in het bestrijden in wat hun ogen verderfelijke ideeën zijn. 'Dat gaat heel ver. Tientallen universiteiten hebben het draaien van het liedje *Blurred Lines* van Robin Thicke verboden, omdat het nummer zou aanzetten tot verkrachting en vrouwen zou kleineren.' Tabloids als *The Sun* en *Daily Express* zijn op verschillende campussen in de ban gedaan vanwege vermeende racistische artikelen.

Williams: 'Je zou het *campus madness* kunnen noemen. Wat veel voorkomt is het zogeheten *no-platforming*. Een spreker wordt uitgenodigd en studenten proberen dat vervolgens met een protest te verhinderen. Dat fenomeen ontstond zo'n veertig jaar geleden om gevaarlijke extreemrechtse types van campus te weren, maar nu gebeurt het heel vaak.

'Ook personen die je meer aan traditioneel links radicalisme koppelt, krijgen er mee te maken. In 2015 probeerden 3000 ondertekenaars van een petitie te verhinderen dat feministe Germaine Greer op Cardiff University een lezing kwam geven. Ze had gezegd dat transgenders die een geslachtsveranderende operatie hadden ondergaan, nog steeds geen

echte vrouwen zijn. De lezing ging uiteindelijk wel door. Ook de radicale feministe Linda Bellos was niet meer welkom bij een debat op Cambridge na uitspraken over transgenders.

'Wat kwalijk is dat academische staf zich niet verzet. Radicale studenten vinden dat ze de vrijheid van meningsuiting verdedigen door zaken te verbieden. Dat is de wereld op zijn kop. Een verbod was juist altijd de ultieme bedreiging van de *freedom of speech*.'

Moet de universiteit dan een podium bieden aan elke persoon met een mening, dus ook aan alt-right-racisten en holocaustontkenners?

Williams: 'Het is niet aan mij om te bepalen waar de grens ligt. Uiteraard zijn er figuren die je niet op de universiteit moet uitnodigen. Maar maak die keuze op basis van de wetenschappelijke kwaliteit van de spreker, en laat die niet afhangen van diens politieke overtuigingen. Daag een controversiële spreker uit met argumenten. Ga in debat. Als docenten hun studenten zelf al in aanraking brengen met een breder palet aan ideeën, dan wordt de neiging om controversiële sprekers uit te nodigen een stuk minder sterk. Maar dat gebeurt veel te weinig.'

Waar komt die drang tot censuur dan vandaan? 'Ik geloof niet dat achttienjarige studenten naar de universiteit gaan met het verlangen om daar dingen te verbieden. Maar er zijn een paar dingen aan de hand. De student is een klant geworden die tevreden moet worden gehouden - zeker in het Verenigd Koninkrijk waar je een veel hoger collegegeld betaalt dan in Nederland. Dat veroorzaakt een bepaalde mentaliteit. De bul is een product waar je voor betaalt. De universiteit is niet langer een plek voor intellectuele worstelingen. Als het je doel als docent is om studenten gelukkig te maken, confronteer je ze niet met controversiële ideeën. Straks raken ze nog van streek!

'Daar komt nog bij dat studenten steeds meer als kwetsbare wezens worden gezien. Het zijn geen jongvolwassenen meer, maar grote kinderen die nog heel veel zorg nodig hebben. Dat verandert de dynamiek van het onderwijs. Verder is bij de sociale- en geesteswetenschappen de nadruk komen te liggen op het idee dat woorden het allerbelangrijkste zijn in de constructie van de realiteit en psychologische schade kunnen aanrichten. Dus

moeten studenten beschermd worden tegen die nare woorden.'

Maar de censuur gaat verder dan alleen het verbieden van sprekers en liedjes. 'Controversieel onderzoek krijgt minder kans omdat het slechte pers kan opleveren. Ik ben het niet met ze eens, maar er zijn wetenschappers die stellen dat er ook positieve kanten aan het kolonialisme zaten. Universiteiten stellen paal en perk aan dat soort onderzoek. Dat is onterecht. Er is te weinig respect voor de waarde van kennis.'

De politieke consensus op universiteit is groter dan ooit, blijkt uit onderzoeken, aldus Williams. 'Docenten stemmen nu eenmaal vaak links. Maar er is echt geen samenzwering om rechtse wetenschappers buiten de deur te houden. Het is veel meer een organisch proces. In elke sector halen mensen graag gelijkgestemden binnen. Bij universiteiten dus ook. Ik ben voorstander van een grotere verscheidenheid aan inzichten, maar wil echt niet dat de politieke kleur een rol speelt bij het krijgen van een baan. Dat we gaan aftikken: 'We hebben al drie rechtse docenten, nu nog drie linkse'.

Voormalig VVD-Kamerlid Pieter Duisenberg, nu voorzitter van universiteitenvereniging VSNU, diende vorig jaar een motie in waarin hij opriep om te onderzoeken of 'zelfcensuur en beperking van diversiteit van perspectieven in de wetenschap in Nederland een rol spelen'. Williams is echter huiverig voor politieke bemoeienis. 'In Groot-Brittannië wordt gesproken over wetgeving die het mogelijk om maken om *bans* te verbieden, om studenten niet de kans te geven om de vrijheid van meningsuiting in te perken. Maar dat is ook problematisch: ik wil niet dat de overheid gaat bepalen wie er wel en niet een praatje mag komen houden op een campus.'

Er is een gigantische culturele verandering nodig om de universiteiten intellectueel te bevrijden, aldus Williams. 'Juist op de academie zijn controversiële ideeën broodnodig. Die dagen je uit. Als je het niet eens bent, kun je ze gebruiken om je mening aan te scherpen. Nieuwe kennis is in het verleden vaak gezien als aanstootgevend. Er zijn zat pogingen ondernomen om de evolutieleer om zeep te helpen. Als het doel van de universiteit is alleen ruimte te bieden aan inzichten waar niemand aanstoot aan neemt, dan kom je nergens.'

Are the herbivores right?

Spoiler: yeah

Starting this year, the university canteens proudly sell vegan food, because it is supposedly the most sustainably-produced nutrition. But how do we know?

BY BART BRAUN Being an animal lover in a world full of cruelty to animals is unrewarding. Most of humanity does not seem particularly concerned about the distress of people who are slightly different, let alone creatures that are not human. So, in recent years, evangelising vegans have decided to focus more on climate: the Earth is where people keep their stuff and their grandchildren – even if they don't want to protect little piggies, perhaps they'll help save the planet.

Accordingly, a few weeks ago, the canteens at Leiden University introduced more plant-based food, following a discussion in *Mare* and an Internet petition demanding this move. Large signs at the entrances report that it's "the most sustainable type of food". It seems a bit suspicious to a meat-eater. Most vegans would be vegan anyway, even if it wasn't better for our climate. Who decides what's sustainable or not, anyway? And how?

To answer that question, we need a large book rather than a one-page article: a book that would tell you about various agricultural techniques and the extent to which they stimulate, or prevent, micro-organisms storing carbon in the soil, the differences between the CO₂ footprints of oysters and mussels, what a healthy diet should contain, the differences between all the ways you can calculate these things, and hundreds of other aspects. Due to the available space, *Mare* will be brief.

The shortest answer to whether the herbivores are right: yep.

Life cycle

The longer version: Yes, but ...

Before you can make any assertions about the environmental impact of nappies, steaks, diesel-rigging scandals or anything else, you need to do lots of maths. Leiden's Institute for Environmental Sciences (CML) does them. In fact, they once invented a certain method called the Life Cycle Assessment.

"You examine a product and add up all the environmental effects involved in its entire life cycle, from mining raw materials to when it starts to be recycled, if it is recycled," explains Paul Behrens, a researcher at CML. Meat has a long, complicated chain: the mine where phosphate is produced for fertiliser, the rubber needed for tractor tyres, electricity for refrigeration, heating sheds, etc.

Actually, Behrens, who calculates the environmental impact of our food and our energy consumption, uses a slightly different system. He works with an "input/output" approach: you consider an industry's total emission and then estimate that industry's contribution to a certain product. "The two methods complement each other: one is bottom up while the other is top down."

Shoes

So, you can't get life-cycle figures by testing; you can only calculate them as best you can. There are choices to be made too: if a cow gives milk and then is ground into mince, which part of the environmental impact should be attributed to milk, which to the meat and which to the shoes made from the leather?

The choices affect the figures produced by the calculations, so the results can vary quite a bit.

However, if you compare them all, patterns do emerge. A product's environmental impact is practically always much larger than that of the packaging it comes in, or that of its transportation – especially if it was transported by a large container carrier. Plastic foil around a cucumber is, on balance, better for the environment because fewer cucumbers rot. Butter from New Zealand sold in English supermarkets is better for the climate than butter from England, because the average temperature in New Zealand is slightly higher, so the farmers need less heating in the cowsheds. The transportation of butter produces emissions, but fewer than the heating.

The consequences of a product for our planet do not merely consist of greenhouse-gas emissions. Land use is relevant too: we can't live anywhere we produce food and that land can't be a wildlife reserve either. Water consumption is another aspect, because you need to clean polluted water; overdrafting and salinization mean spending money too. That's why an environmental calculation will produce not one figure, but two or three.

Tofu

"Animals score badly in all three categories", Behrens says, summarising the charts. Animals themselves can't do much about it: they need to eat. Perhaps you've heard that the Amazon forest is being cut down for soy plantations. That's not because vegans chomp away on so much tofu – cows and pigs eat it. So if we were to eat soy instead of beef and pork, it would make a huge difference. Behrens adds: "You lose 90 per cent of the yield for every step further up the food chain. We could improve efficiency by miles if we changed things."

Those changes would make a difference too. Our animals produce 14.5 per cent of the overall human production of greenhouse gases, according to the United Nation's Food and Agriculture Organisation.

The worst culprits are cows – but you know this. About sixty per cent of the total animal emissions can be attributed to beef and cow's milk. Cows produce methane which is a potent greenhouse gas. An Irish steak involves fewer emissions than a Brazilian one, but red meat does the most damage, by far, to our climate and needs the most land. The emissions involved in a kilo of beef roughly equal five hours of non-stop driving. Lamb causes roughly similar levels of pollution, but we eat less of it. Cheese and pork are slightly better, but still far worse than the plant-based nutrition at the bottom of the list.

Alternatives

"If you really want to do your best for the environment, vegetable products such as soy, cereals and veggie burgers, nuts, tempeh, tofu, Quorn and legumes are the best choice", says Dutch environment organisation Milieu Centraal. The impact of meat replacements like Vales, made from milk protein, is similar to that of cheese.

If you are serious, you could browse through all the reports. They'd tell you that the emissions of some farmed shellfish are comparable to those of legumes and that about four times as much land is required for one kilo of cashews as for a kilo of chicken.

You could point out that much of the earth's surface is too rocky or too steep for arable farming and that you could let animals graze and feed animals leftovers instead of soy beans grown specially for them.

You could dig out the famous study by Carnegie Mellon, which allegedly says that lettuce produces three times as many emissions as bacon.

Pot-bellied pigs

But still, in the Netherlands, we don't eat many mussels or cashews, and we do eat a lot of beef, cheese and pork. You could let goats graze on a rocky slope or keep a pot-bellied pig in your garden and feed it on leftovers, sure. But you will not be eating the 77 kilos of meat an average Dutch person consumes in a year. And you can imagine that dividing pollution by the number of calories does not mean very much to consumers: after all, who eats ten lettuces to compensate for an uneaten ounce of bacon?

Nobody knows the ideal diet, the one that has the best impact on our health and the environment. It's likely that it would still include meat, fish and animal products like milk and eggs, but not in the quantities presently consumed by most Dutch people. The Netherlands Nutrition Centre now stresses the environmental aspects of our diet in its new Guidelines for Good Nutrition and accordingly recommends limiting our meat intake.

Late last year, Behrens and his colleagues calculated that such recommendations, if followed, could make a substantial difference to the environment. But he still believes consumers should make their own choices: "If you try and dictate what people should and shouldn't eat, you'll just put them off. Food is very personal. But more knowledge and information about plant-based is available, as are more products. It also helps that a low-meat diet is healthier: most people will do it for their health if not for the environment."

Toneel tussen de bierkratten

Tien jaar optredens in studentenhuizen

Vlnr: Lenne Michiels, Sabine Schmits, Eric Louwers, Martijn Kroese, Stella van Mever en Inge den Adel. Foto Taco van der Eb

Stukafest Leiden bestaat tien jaar. Volgende week staan er weer muzikanten, schrijvers, theatermakers en dansers tussen de hoogslapers. 'We vergeten te leven en moeten blijven feesten.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL Het idee is nog altijd hetzelfde: een studenten-kamerfestival, georganiseerd door studenten, met optredens door de hele stad, verspreid over drie ron-

des. 'Maar omdat het de tiende editie is, hebben we het festival uitgebreid naar twee avonden', vertelt voorzitter Stella van Mever. Er doen 24 kamers mee. 'Sommige zijn heel groot. Daar kunnen wel vijftig mensen in', zegt programmacoördinator Inge den Adel. Sommige kamers zijn juist weer heel klein en knus. 'Dan zit het publiek op een hoogslaper. Soms moet je zes trappen op en allerlei gangen door. En er is ook een kamer met heel veel ramen en een mooi uitzicht over de hele stad.'

En daar speelt dan dus een bandje, of er staat een dichter voor te dragen. 'Artiesten zijn vaak nerveuzer dan voor een grote zaal', vertelt penningmeester Eric Louwers. 'Het publiek zit zó dichtbij.'

Na afloop is er donderdag een borrel in de Café de Uyl en op vrijdag het grote Stukafeest in Gebr. de Nobel. 'Met confettikanonnen', zegt Den Adel.

Voorafgaand is er donderdagavond een gratis openingsact in Museum Volkenkunde. In elk geval met

een lichtshow, om voorbijgangers nog het museum binnen te trekken. 'En een haka van het Wakagezelschap van Njord', vertelt Den Adel. 'Verder hebben we nog iets heel vets bedacht, maar daarover zijn we nog een beetje aan het onderhandelen.'

Stukafest Leiden, 8 en 9 februari
Tickets en volledig programma: stukafest.nl/leiden
Drie rondes: €15,79 (€13,19 excl. eindfeest). Losse rondes of alleen Stukafeest: €5,59

Alma Mathijssen

Crooxs

The Soul Travellers

Zes tips van het Stukafestbestuur

Voorzitter Stella van Mever (24, kunstgeschiedenis): 'Ik ga zeker naar de kamer van het **Leiden International Film Festival (vrijdag)**. Het LIFF is ook ooit begonnen door een groep studenten. Er is al jaren een goede samenwerking met Stukafest. In dit huis wordt de fusie omgetoverd tot minibioscoop. De bewoners maken popcorn en de beste shorts van het afgelopen jaar komen voorbij. Ik vind het mooi om te zien hoe er met een minimale verhaallijn en weinig personages toch een compleet verhaal ontstaat. Zo komen er toch diepe emoties of gedachten los. Misschien moeten we maar een doos stuka-tissues klaarzetten.'

Kamercoördinator Martijn Kroese (22, kunstgeschiedenis): '**Judith Kadee (vrijdag)**. Zij is de jongste museumdirecteur van Nederland. Op haar 23e kreeg ze in 2016 de leiding over Villa Mondriaan in Winterswijk. Stiekem ben ik natuurlijk ontzettend jaloers. Ik heb haar gebeld of ze naar Stukafest wilde komen, en het enthousiasme spatte er meteen vanaf. Mondriaan hoort ook 'n beetje bij Leiden: vorig jaar was het honderd jaar geleden dat hier De Stijl werd opgericht. Judith staat trouwens in een van de bijzondere monumentale Leidse studentenkamers met achttiende-eeuwse wandschilderingen van Dirk Dalens III, die hij ook in Paleis het Loo maakte.'

Programmacoördinator Inge den Adel (22, geneeskunde): 'Afgelopen jaren was er altijd wel iets op het gebied van literatuur te vinden op Stukafest. Op een of andere manier waren dat steeds mannen. Ik vind het heel leuk dat we dit jaar een jonge schrijfster hebben: **Alma Mathijssen (donderdag)**. Ze kondigde al aan dat ze komt vertellen over het vrouwendorp Umoja in Kenia, waar ze zelf naartoe wil emigreren, over de zeevrouwen van Jeju in Zuid-Korea en over Natalia Moltsjanova, de duikster die in 2015 in de zee verdwenen is. Ik hoop trouwens dat ze ook iets vertelt over haar nieuwe roman, *Vergeet de meisjes*. Daarin ben ik nu halverwege.'

PR-coördinator Lenne Michiels (20, culturele antropologie en ontwikkelingsociologie): 'Toen we nog aan het brainstormen waren over het programma, deelde Inge steeds allerlei Spotify- en YouTube-afspeellijsten met ons. Zodra ik daarin de **The Soul Travellers (donderdag)** hoorde, heb ik ze meteen in mijn eigen lijst gezet. Het is een akoestisch bandje, met muzikanten uit Chicago en Namibië. In Namibië op het strand, met alleen akoestische instrumenten tot hun beschikking, hebben ze hun sound ontdekt. Een beetje jazzy, met een trompet en rap en verder gewoon lekker jammen. Het kampvuuridee, maar dan wat professioneler.'

Penningmeester Eric Louwers (24, informatiekunde, UvA): 'Ik wil graag naar **Sproken (vrijdag)**. Dat is een supergoede combinatie van *spoken word* en elektronische muziek. Het is echt iets dat je nog nooit eerder gezien hebt. Ze zijn ontzettend *up and coming*. Ze waren ook al op het Amsterdam Dance Event te vinden en nu op verschillende edities van Stukafest. In Leiden staan ze ergens op een zolder tussen de bierkratten hun boodschap te verkondigen. Die is eigenlijk best wel diep: dat we vergeten te leven. En dat we moeten blijven feesten.'

Acquisiteur Sabine Schmits (22, rechten): 'Het **Stukafeest (vrijdag)** wordt gewoon *fucking* episch. Ik heb er echt sùperveel zin in. Het is na afloop van de tweede avond, in Gebr. de Nobel. De meeste mensen zorgen toch al voor een soort opbouw in de rondes die ze bezoeken. Met het feest komt echt de climax. Er zijn optredens van **Bungalow**, heel dansbare elektronische muziek en **Massi**, een Nederlandse rapper met een heel grote band. Die heeft ons een moshpit gegarandeerd. En dan komt **Crooxs**, een nieuw dj-duo. We hebben ook confettikanonnen. En na afloop denkt iedereen: *what the fuck is er vanavond gebeurd!?*

FILM

KIJKHUIS

Three Billboards Outside

Ebbing Missouri

Dagelijks 16.30, do, vr, za, zo, di, wo 19.00, vr, za, ma, di, wo 21.00, do 21.30

Het Leven Is Vurrukkulluk

Za, zo 13.15, do, di, wo 16.00, do, vr, wo 18.45, ma 19.00, zo 21.00, di 21.30

TRIANON

Darkest Hour

Do, vr, ma, di, wo 13.00, za, zo 13.15, za, zo 15.45, do, vr, ma, di 16.00, dagelijks 18.45 en 21.30

LIDO

Winchester: The House That

Ghosts Built

Vr 2 februari, 23.30

Meer films op bioscopenleiden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

PANN: Straight-Friendly Gayfeest

Za 3 februari, 22.00, €8,-

Leiden Zingt Hollands

Zo 4 februari, 16.00, €15,-

Scott Kelly & John Judkins

Zo 4 februari, 19.30, €10,-

MUZIEKHUIS

David Ramirez

Vr 2 februari, 20.30, €10

4the Music

Zo 4 februari, 16.30, gratis

PAARD VAN TROJE (Den Haag)

David Nance & Black Monsoon

Vr 2 februari, 19.30, €12,50

Paardcafé: Filthy Felons

Vr 2 februari, 19.30, gratis

Paardcafé: DJ Cassus

Vr 2 februari, 23.00, gratis

Symphonic Junction: Residentie

Orkest feat. Lucas Hamming

Za 3 februari, 19.30, €20,-

Soul Patrol

Za 3 februari, 23.00, €14,-

Sarah Jane

Za 3 februari, 19.30, €15,-

Paardcafé: Ready to Play

Za 3 februari, 18.30, gratis

Paardcafé: Dodge The Hague

presents: The Hague Yard

Za 3 februari, 23.30, gratis

Morgan Heritage

Wo 7 februari, 19.30, €27,50

PALEISKERK (Den Haag)

Leiderdorps Kamerorkest

Za 3 februari, 20.15, €19,50

VREDESKERK

Leiderdorps Kamerorkest

Zo 4 februari, 15.00, €19,50

DIVERSEN

PAARD VAN TROJE (Den Haag)

The Final Assembly: MUN Conference

Week Closing

Vr 2 februari, 20.30, €15,-

THEATER INS BLAU

De God van de Slachting

Za 3 februari, 20.30, €17,50

Nachthexen I

Do 8 februari, 20.00, €19,50

SPACE ELEVATOR (Bio Science Park)

Veenfabriek

3 en 4 februari

STADSGEHOORZAAL

Stadsdebat PS! Theater

Di 6 januari, 19.30, gratis (aanmelden: publiciteit@pstheater.nl)

BOEKHANDEL KOOYKER

Interview met Murat Isik

Di 6 februari, 19.30, €5,-

MUSEUM BOERHAAVE

Vernieuwd

LIPSUIS

Kunstgang: tentoonstelling Yara

de Kok

t/m 3 februari

LEIDS WEVERSHUIS

Expositie: In het Licht van de Godin

t/m 11 maart

SIEBOLDHUIS

Tentoonstelling: De gemaskerde

krijger

t/m 27 mei

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK

Tentoonstelling: Bloot of Bedekt

t/m 27 mei

MUSEUM VOLKENKUNDE

Tentoonstelling: Sieraden –

makers & dragers

t/m 3 juni

Kamervragen

Foto Taco van der Eb

‘Ik vond het als enige prima’

Pepijn van Lierop (19, geneeskunde)

Huis: Schijn Bedriegt - Oude Singel 68

Kamer: 14 m²

Huur: €297

Aantal bewoners: 16

Hoe kom je aan deze kamer?

‘Ik heb hem zelf gekozen. Toen ik hier in huis kwam, waren er vier sjaarzen en vier kamers te verdelen. Eerst zaten die zwarte teksten nog niet op de muur, maar alles was al wel roze. Ik was de enige die deze kamer prima vond, wel grappig juist.’

Waarom is alles roze?

‘Aan de teksten te zien gedroeg degene die hier vorig jaar woonde zich als een prinsesje, vandaar. Ik heb er nooit aan gedacht het over te schilderen, want behalve het bed en een tafeltje stonden alle meubels er al. Ik had geen zin om alles eruit te halen.’

En al die piemels?

‘Die zijn door de vorige bewoner, een andere huisgenoot en wat van zijn clubgenoten op de muur gezet. Waarom? Ik heb geen idee, voor de lol waarschijnlijk.’

De muur heeft het maar zwaar...

‘Klopt, er zitten een aantal gaten in. Het bovenste gat is van een de vorige bewoner en een oud-huisgenoot is verantwoordelijk voor het onderste gat. Om het hoekje zit er nog een. Ik weet niet precies wat het verhaal erachter is.’

Waarom staat er heel groot zwerver boven je bed?

‘Nou ja, ik ben nu netjes aangekleed, maar normaal zou ik in pyjamabroek en badjas rondlopen. Zo loop ik ook weleens naar de supermarkt, hoor. Ik verzorg de kamer ook niet echt, maar dat is pure lui-

heid. Wat mij betreft is dat ook niet nodig.’

Je hebt nog wel geprobeerd je kamer te versieren.

‘Dat schilderijtje is het eerste ding waarmee ik de kamer heb proberen op te fleuren, die heb ik voor vijf euro bij de kringloopwinkel gekocht. Er was daar qua schilderijtjes niet heel veel keus, maar deze had een goed formaat en was in principe mooi geschilderd.’

Wat vind je mooi aan deze kamer?

‘Op een van de muren staat een vrouw geschilderd, genaamd Lola. Ze is ooit geschilderd door de vriendin van een onderhuurder, onder het mom van dat ze zo altijd bij hem kon zijn. Lola kijkt ook neer op je als je aan het slapen bent, haar ogen lijken je altijd te volgen. Ze mag absoluut niet overgeschilderd worden.’

Zijn er verder nog regels in huis?

‘Er zijn een aantal huisgeboden, zoals: kom tijdig uit uw warme bed voor het vaste zaterdagochtend-huisgebed. Elke zaterdag begint om tien uur 's ochtends de huiskoffie. De sjaarzen zorgen dat er koffie en thee klaarstaat, dat er koekjes zijn en we halen iedereen uit bed.’

Doen jullie veel samen?

‘Ja, heel veel. We hebben onder andere huisweekenden, we vieren Sinterklaas en Oud en Nieuw samen

‘Vandaag hebben we bijvoorbeeld het verdiepingendiner. We beginnen bovenin en iedere verdieping maakt een gerechtje. We eten wat, we drinken iets meer en iedereen uit huis is erbij: dat is best wel top.’

DOOR ESHA METIARY

Column

Winnen

Niet iedereen is een eenentwintjarige, taalwetenschap studerende, Haagse, feministische veganist. Dat wist ik al een tijdje, maar in 2018 probeer ik ook wat te doen met die kennis.

Natuurlijk denk ik dat mijn visies op de wereld de juiste zijn. Maar één van mijn voornemens voor 2018 was dat ik ook wel eens wil luisteren naar andere visies. En zodoende probeerde ik buiten mijn vertrouwde filterbubbel te treden. De deur klemde nogal, het was even onwennig om buiten te zijn, maar inmiddels heb ik allemaal mensen toegelaten in mijn heilige timeline die mijn mening niet delen.

Een analogie die vaak wordt gemaakt om te beargmenteren dat laatste niet te doen, luidt als volgt: ‘Als iemand in je woonkamer aan het poepen is, stuur je die persoon toch ook weg?’ Zeker waar. En dit is allerminst een uitnodiging om op het Flanorpad in onze fusie je behoeften te doen. Maar zo iemand die in je timeline komt kakken, houdt je wel scherp. Een timeline die louter je eigen mening volledig conformeert, is comfortabel en kan zeker leerzaam zijn, maar het maakt je ook lui.

Buiten, in dat vreemde gebied, viel mij iets op. Steeds als ik een discussie startte met iemand, leek het een wedstrijd wie er zo puntig mogelijk kon formuleren binnen 240 tekens. Er wordt langs elkaar heen gepraat, want de discussie winnen is belangrijker dan een constructief online gesprek houden.

Niet zo vreemd, taalwetenschapper George Lakoff omschreef in *‘Metaphors we live by’* (1980) hoe we het concept van de discussie kaderen in termen van een strijd. Je wint of verliest een discussie, je valt een standpunt aan of dat van jou wordt aangevallen, je verdedigt je eigen standpunt, enzovoort.

Zo'n kader is prettig, want het is een manier om iets wat vrij ontastbaar is, te beschrijven in woorden van iets dat dat wel is. Maar het strijdframe is niet vrij van gebreken. Door het gebruik van dit kader, is het onderliggende doel van een discussie hetzelfde als het onderliggende doel van een strijd: deze winnen. Het winnen versus verliezen sluit coöperatie volledig uit. Dat is jammer, want op deze manier is het doel nooit om er gezamenlijk beter en wijzer uit te komen. En dat is nou net zo nuttig aan die excursies buiten de grenzen van de filterbubbel.

Zet daarom bij de volgende discussie je zelftrots even aan de kant. Luister naar de argumenten die de andere partij gebruikt en probeer ze niet meteen aan te vallen, maar te begrijpen. Als dat je totaal niet bevalt, weet je voor de volgende discussie in ieder geval welke tegenargumenten je moet gebruiken om je tegenstander verbaal neer te steken.

FEMKE BLOMMAERT is student taalwetenschap

Bandirah

